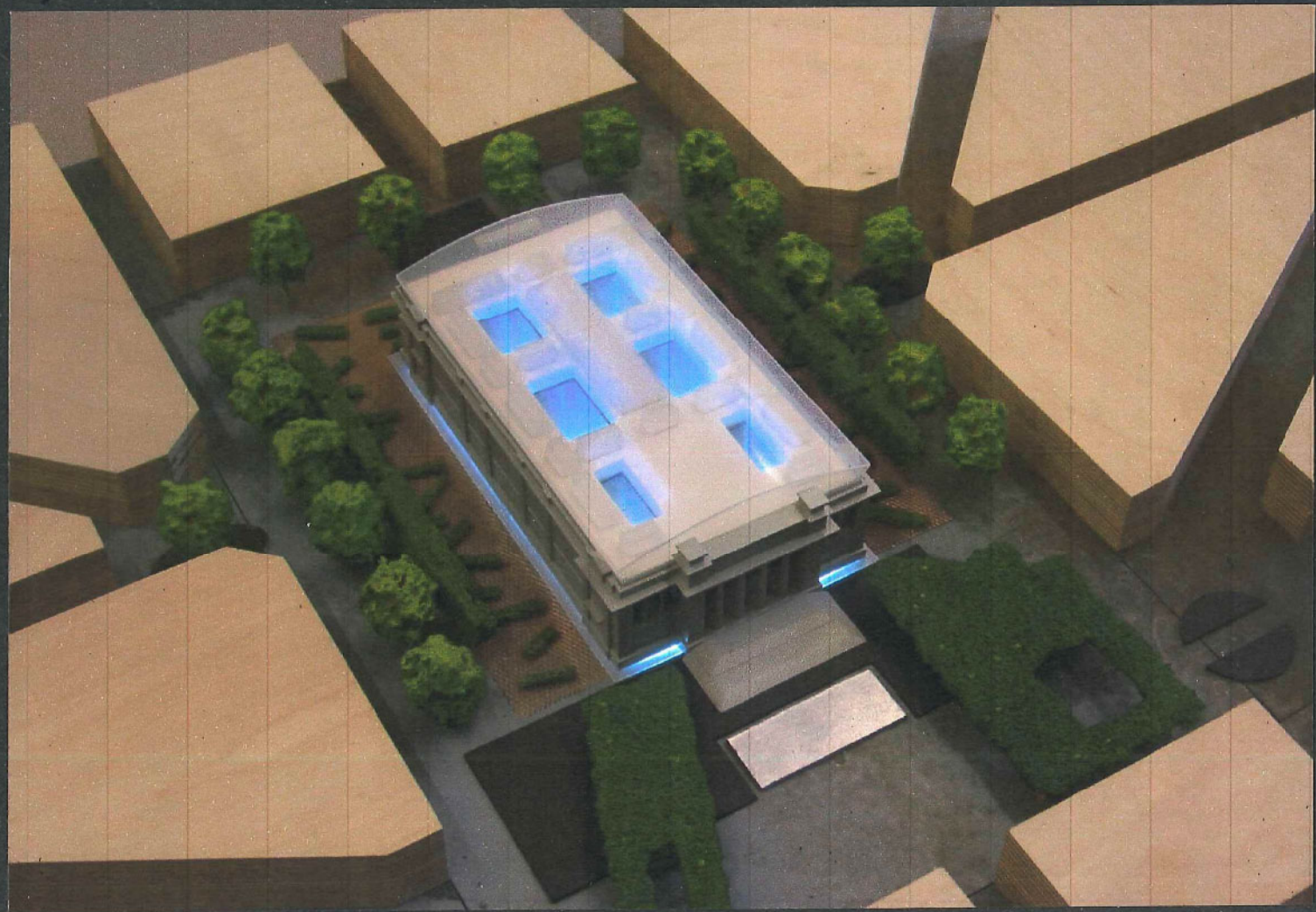
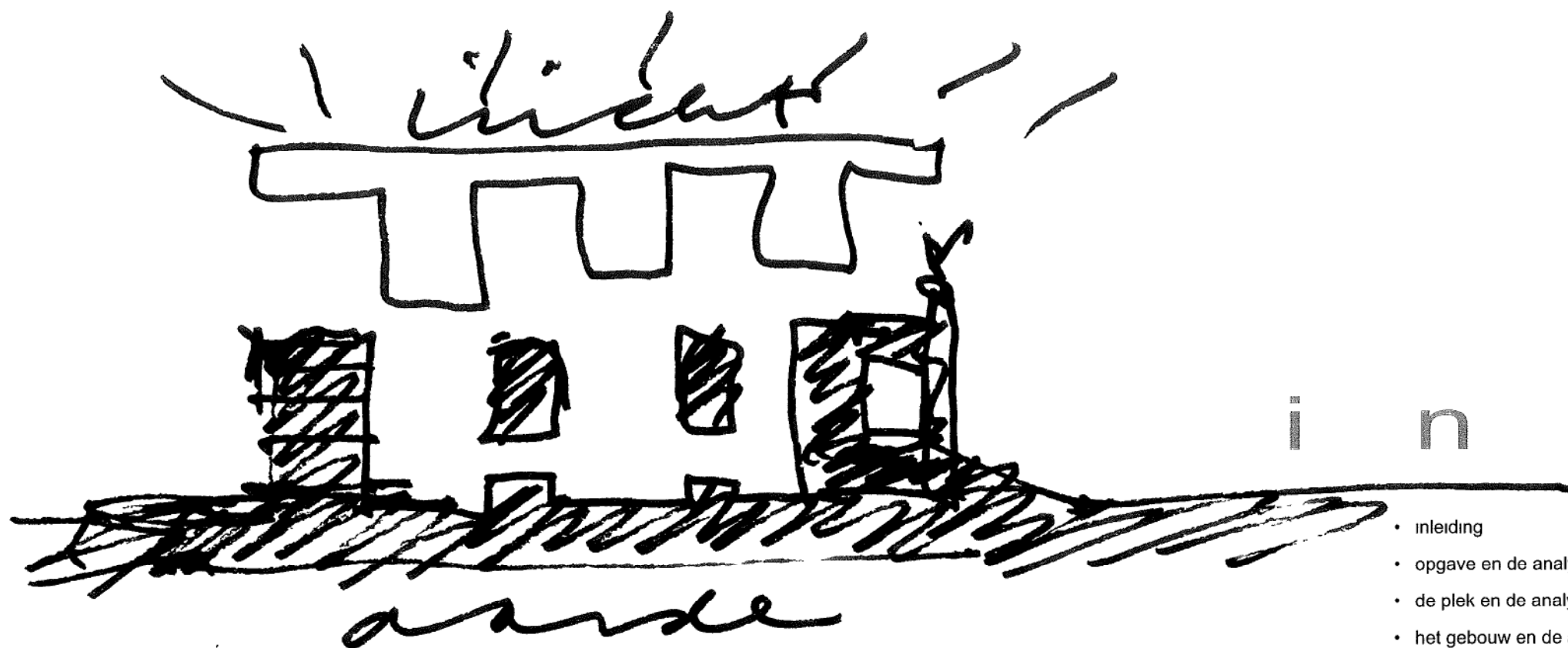

nieuw licht op 't Zuid

i n h o u d

- inleiding
- opgave en de analyse
- de plek en de analyse
- het gebouw en de analyse
- het programma en de analyse
- concept
- fasering
- routing
- materialisering
- klimaat en veiligheid
- licht
- omgeving
- aanbeveling
- colofon

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

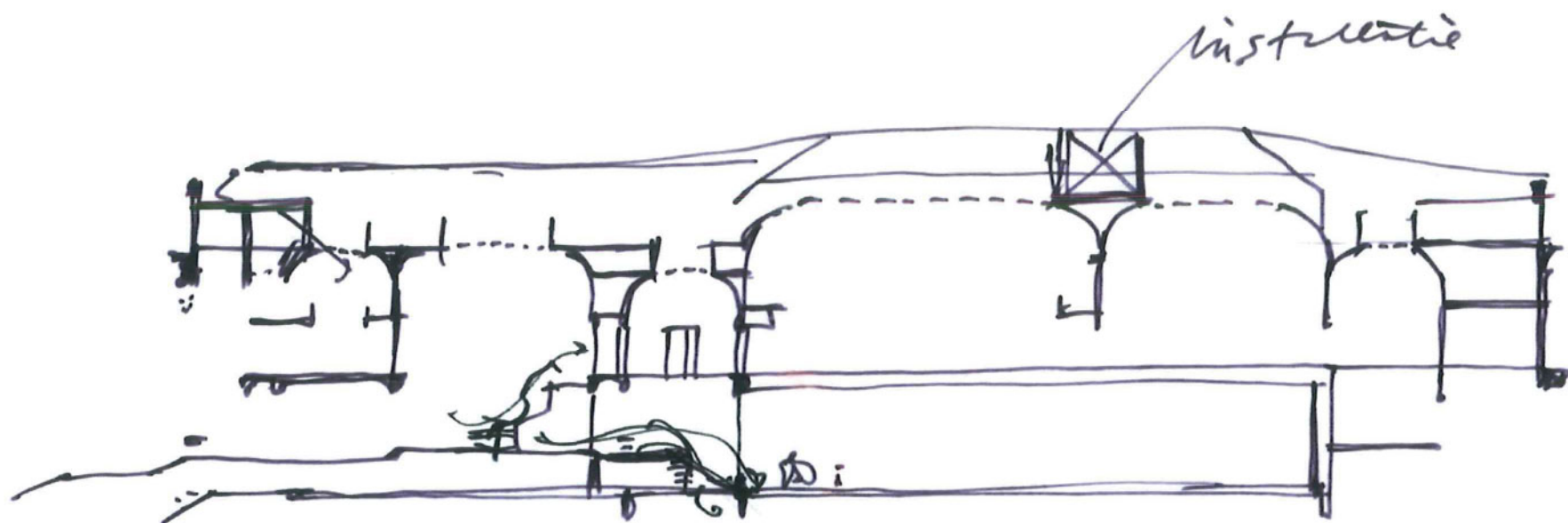
i n l e i d i n g

We zoeken en vinden voor iedere ontwerpogave een zo specifiek mogelijk antwoord. De start van elk ontwerpproces is een grondige kennismaking met de opgave door een analyse van vier belangrijke aspecten. Het kijken en luisteren naar de plek, het programma van eisen, de wens en cultuur van de opdrachtgever en gebruiker en het zoeken naar onzichtbare elementen zijn van belang om een zo goed mogelijk beeld van de opgave te krijgen en deze volledig eigen te maken.

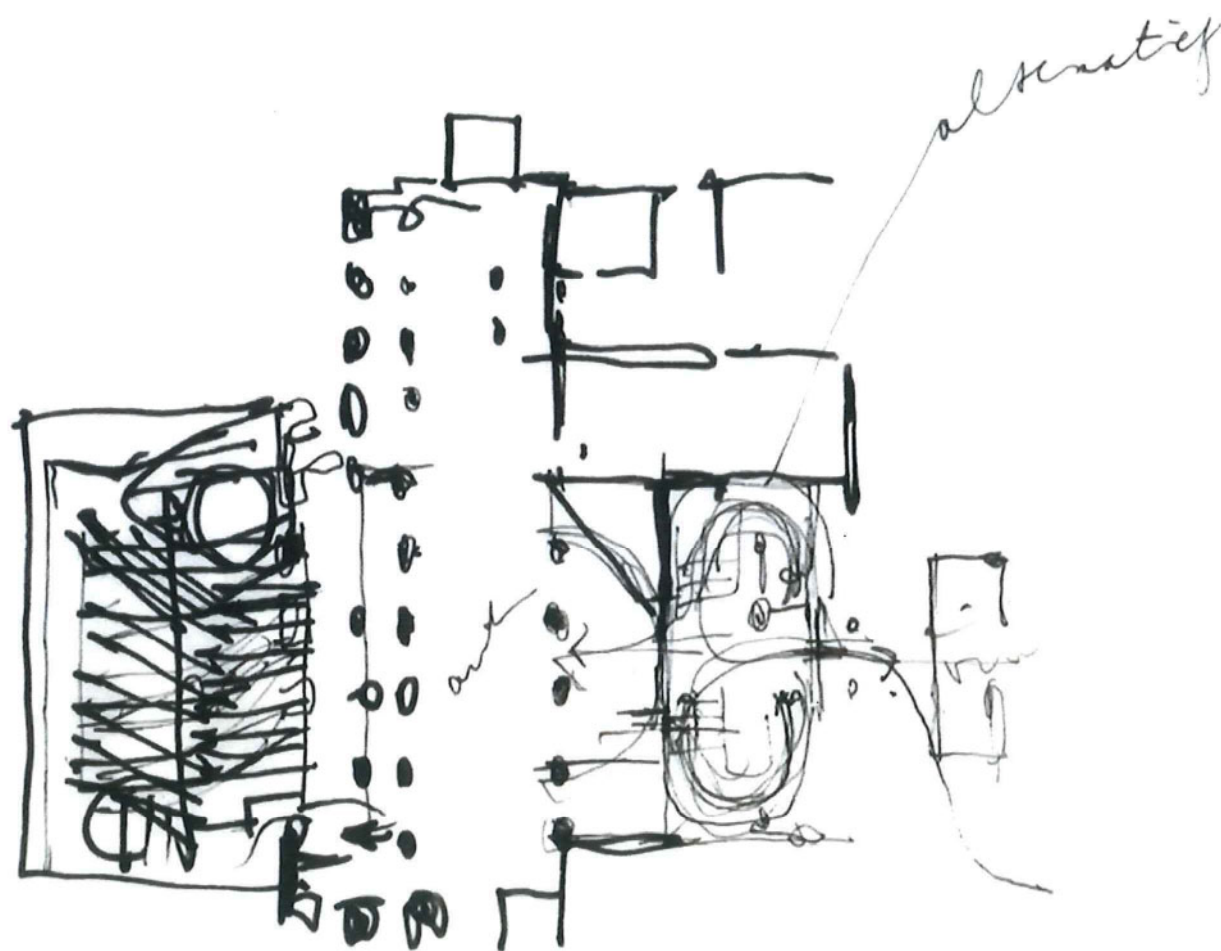
Het antwoord op deze opgave, het 19^e eeuwse museum verbouwen tot een 21^e eeuwse museum, is een masterplan als een wandeling door de komende 10 jaar waarbij het einddoel is geformuleerd. Een nieuw licht op het KMSKA!

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

doorsnede schets

opgave en de analyse

Een museumgebouw van het einde van de 19de eeuw, gelegen in een 19de eeuwse stadsuitbreiding, restaureren, aanpassen en verbouwen tot een hedendaags museumgebouw dat beantwoordt aan de eigentijdse noden van het museumbeheer. Dit veronderstelt een optimale infrastructuur om de eigen collectie op een professionele manier te bewaren, uit te bouwen, te onderzoeken en aan het publiek te tonen. Deze infrastructuur beantwoordt aan internationale normen voor uitwisseling van kunstwerken en het organiseren van grote tentoonstellingen.

Het museum heeft in zijn huidige conceptie de afgelopen eeuw gefunctioneerd als een museum dat de schatten de Vlaamse gemeenschap opbergt en beschermt. De opgave voor het masterplan is op te vatten als het concipiëren van een museum dat deze nieuwe eeuw als hernieuwd museum de toekomst tegemoet kan treden. Daar waar het museum aanvankelijk het tonen van de meesterstukken was is de functie van het museum langzaam veranderd en zijn er functies bijgekomen. Het research naar de werken, maar ook het meer publiekelijk communiceren over de inhoudelijke aspecten van de collectie door middel van thematentoonstellingen, lezingen in de aula, het betrekken van culturele manifestaties zoals het boekenbal, een kinderatelier, het tonen van de restauratieateliers. Het interactieve, dat middels de nieuwe media haar intrede doet in de nieuwe musea, heeft gedeeltelijk al een plek in het huidige museum gekregen. Daardoor is het museum te klein geworden en zijn de huidige tentoonstellingszalen hieraan opgeofferd ten koste van de expositie ruimte. Het gebouw heeft de afgelopen 100 jaar gefunctioneerd en zal na voltooiing van het masterplan opnieuw zal stralen voor de komende 100 jaar.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Het gebouw voldoet niet aan programmatische behoeftes en toont bouwkundige en installatietechnische gebreken met o.a. ernstige gevolgen voor de uitstraling van het museum, ondanks zijn indrukwekkende kunstverzameling. Lekkende daken, een slecht klimaat voor de meesterstukken, bezoekers en de medewerkers zijn de directe aanleiding voor de aanpak van het museum. Dit gesteld naast de ruimtelijke noden resulteert dit in een opgave een masterplan te ontwikkelen.

Het belangrijkste doel van de uitbreiding van het KMSKA is enerzijds om de bestaande kwaliteiten die in de oorsprong van het museum aanwezig zijn terug te brengen:

- het gebouw als symbool voor de bewaring van de kostbare stukken uit de Antwerpse gemeenschap.
- de originele routing herstellen.
- de ruimtelijkheid van de binnenkoeren.
- de spanningsboog van de sequentie van de ketting van ruimtes naar de Rubenszaal.
- de verschillende karakteristieken van de 3 verdiepingen: geen licht, zijlicht, licht van boven.
- anderzijds krijgt het museum opnieuw toekomst door het toevoegen van nieuwe elementen.
- het gesloten bolwerk openen naar een open samenleving.
- op een natuurlijke wijze lucht en licht in het museum brengen.
- het museum uitbreiden op een wijze dat het oorspronkelijke gebouw wordt versterkt.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

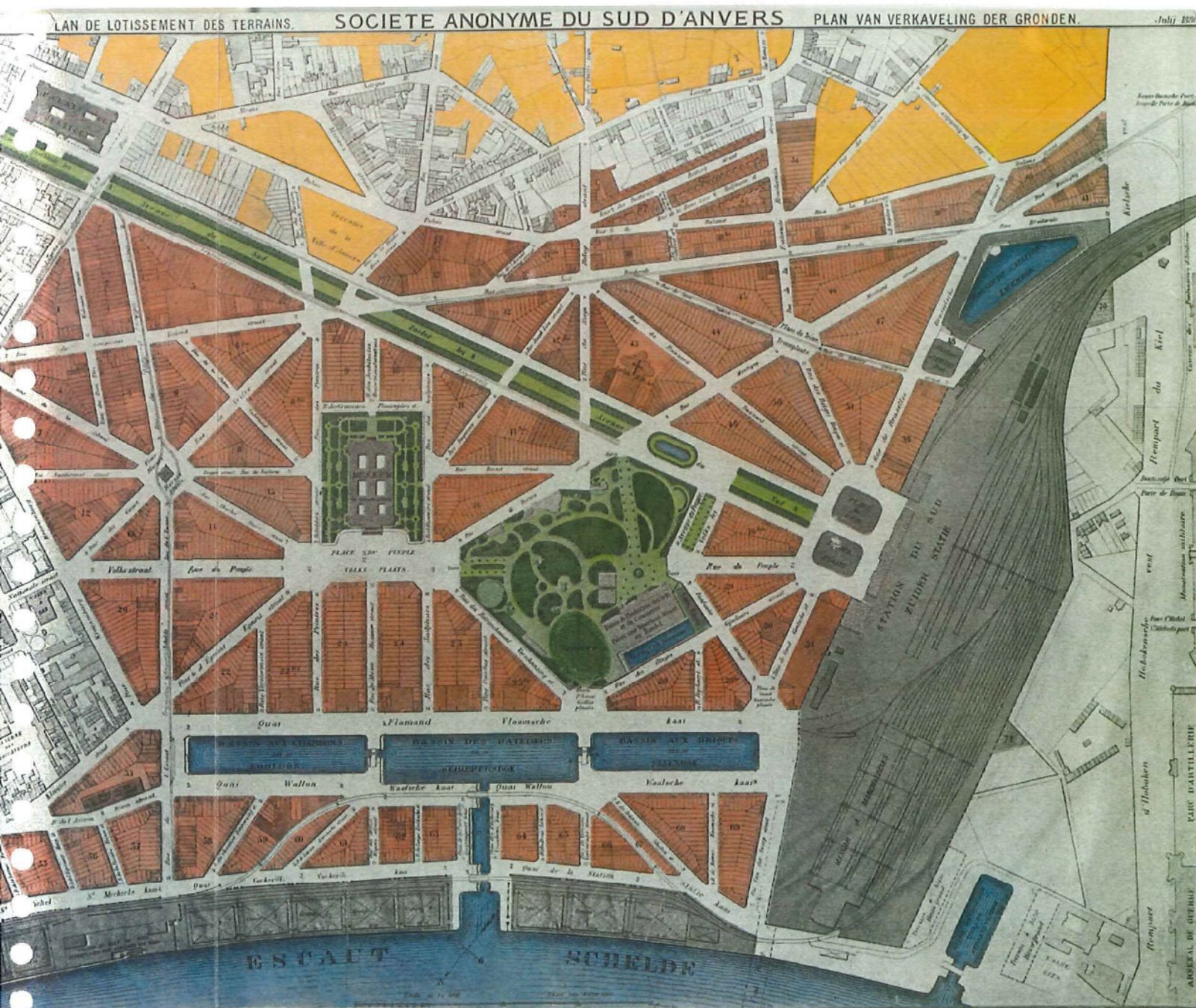
de plek en de analyse

Iedere ontwerpogave benaderen we vanuit de geschiedenis en betekenis van de locatie; het cadeau van de plek. Het is voor ons belangrijk om zo de essentie achter de alledaagsheid van de omgeving te ontdekken. Door de vondst van de eigenheid van de plek, het karakteristieke van de wens van de opdrachtgever en de uniciteit van verscholen bestaande betekenissen ontstaat een nieuw beeld dat leidt tot een unieke architectonische vertaling.

Vanuit de analyse van de opgave, het onderzoek naar de potenties van de plek, en het toekomstbeeld van hetgeen het nieuwe museum wil zijn ontstaat een nieuw beeld voor het museum.

De plek van het museum is ontstaan na sletting van het Spaanse citadel als onderdeel van de fortificaties van Antwerpen in 1864. Een groots uitbreidingsplan met een stervormig stratenpatroon is in het Zuid gerealiseerd met in het centrum een nieuwe plek voor het KMSKA. Voorheen was het museum ondergebracht in het academiegebouw, waarin de pronkstukken van de burgerij te zien waren. De Keyserzaal met de schilderijen van Nicaise De Keyser waren hierin reeds aanwezig. Indien in het park wordt gebouwd zal dit met behoud en met respect voor de onderliggende muren van de Spaanse citadel moeten gebeuren

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Het museum in het zuid werd gebouwd als een bergplaats voor de verworvenheden van het volk, veilig omgeborgen in een burcht op voldoende afstand van de omliggende bebouwing, zodat de aanwezige stukken veilig tegen met name brand opgeslagen zijn. Het werd een paleis voor het volk, een symbool voor de kunsten voor Antwerpen. In een as vanuit de kathedraal in het centrum naar het nieuwe gerechtsgebouw ligt de Leopold de Waalplaats als een aangename verblijf plek.

Zeker na de laatste aanpassingen van het plein is het verblijven en verpozen sterk verbeterd. Het ontwikkelt zich als een actuele plaats voor actuele mensen, 's avonds fungeert de plaats als uitgangsbied in de zomer zitten mensen op terrassen en op de trappen en gebruiken de buitenterreinen van het museum. De gebieden rondom het museum behoren eigendomsrechtelijk bij het museum, maar fungeren als groene plek in de wijk. Deze functie zou veel meer uitgewerkt kunnen worden in een nieuw plan.

Door het museum een nieuwe actuele uitstraling te geven krijgt het museum een enorme uitstraling richting de wijk 't Zuid en Antwerpen. Voor de omgeving rondom het museum wordt ook een voorstel gemaakt, zodat deze als flaneer en verpoosplein voor de buurt gaat functioneren.

Uitbreiding van het museum en het omringende park is uiterst moeilijk omdat het de plek als alzijdige plek zal aantasten. Vanuit de situatie zelf is een uitbreiding binnen het bouwvolume of ondergronds het meest gewenst. De toegang tot depots zal hierin subtiel in de omgeving moeten passen.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

het gebouwen de analyse

Het huidige gebouw voldoet niet meer aan de veranderende eisen van het tentoonstellen en het interactieve dat het museum de komende eeuw wil zijn. Het museum heeft een grote behoefte aan ruimte en een beter klimaat. Daarnaast zijn de veiligheid voor de kunst en mensen momenteel niet gegarandeerd. Deze zaken moeten in het masterplan worden aangepakt.

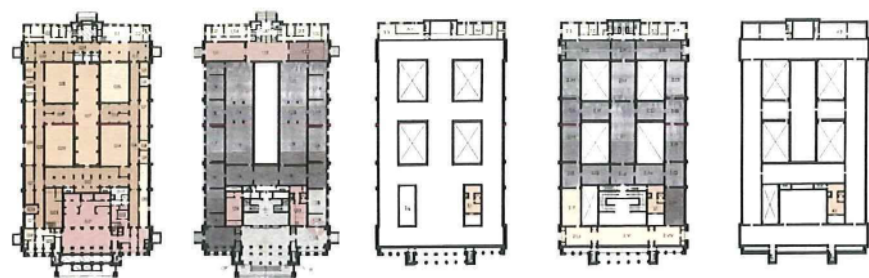
De oorspronkelijke opzet van het museum bevatte meer lucht en licht, in dit masterplan willen we voorstellen een uitbreiding te maken in een bestaand volume waarbij de lucht en het licht weer terugkomen in het interieur. Dichtgebouwde ruimten worden opengemaakt en afgesloten plekken worden beter bereikbaar.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

KMSKA functioneel programmaverdeling: bestande situatie + 3 scenarios's

model O -
bestaande situatie

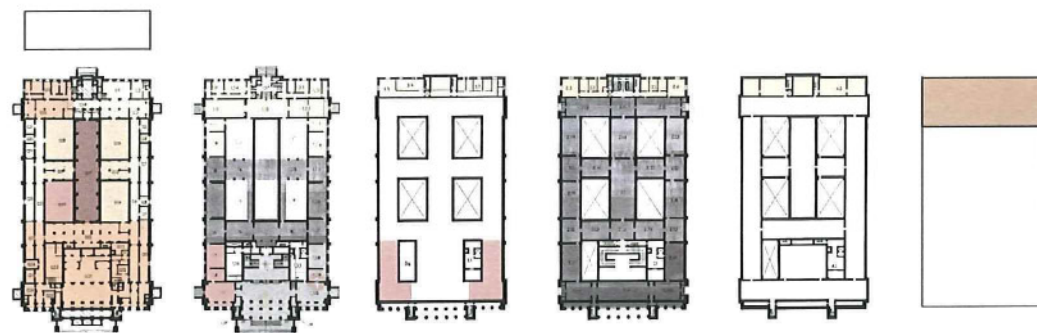
functie	m2
inkom	1052
tt-ruimte	5618
beheer	795
behoud	700
BDA	785
publiekswerking	820
bedrijfsvoering	1935
technische ruimte	1540
totaal	13985

inkom
bibliotheek
tentoonstelling
publiekswerking
bedrijfsvoering
beheer
technische ruimte

model I -
minimum model

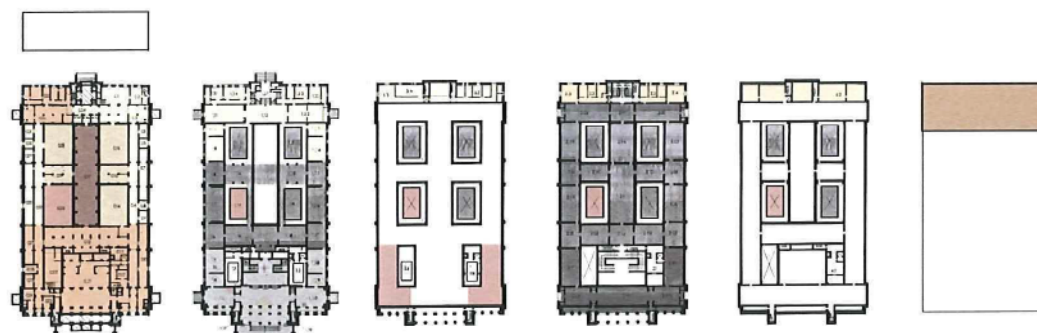
functie	m2
inkom	1052
tt-ruimte	4565
beheer	1395
behoud	1027
BDA	1695
publiekswerking	973
bedrijfsvoering	2193
extern	1550
technische ruimte	1000
totaal	15454

het programma en de analyse

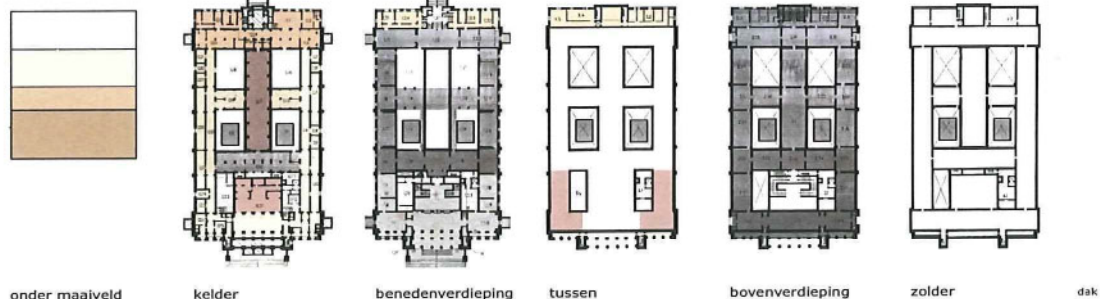
model II -
interne uitbreiding

functie	m2
inkom	1237
tt-ruimte	5365
beheer	1395
behoud	1027
BDA	1695
publiekswerking	1127
bedrijfsvoering	2193
extern	1550
technische ruimte	1000
totaal	16589

model III -
externe uitbreiding

tt-ruimte	7560 m2
functie	m2
inkom	1237
tt-ruimte	7560
beheer	795
behoud	1027
BDA	1695
publiekswerking	1127
bedrijfsvoering	1193
extern	1000
beheer	600
technische ruimte	1550
parking	1000
totaal	18874

onder maaiveld kelder benedenverdieping tussen bovenverdieping zolder dak

Het gewenste programma van eisen voorziet in een toename van het huidig oppervlak van 14.967 m² tot een totaal van ca. 18.382 m². Er is sprake van een toevoeging van meer dan een derde van het huidige oppervlak. De toename behelst ook 1.000 m² aan parkeerterrein. In de studie hebben we het parkeren als oppervlak benoemd. Het parkeren zien we als optie ondergronds en zal in relatie tot het parkeerbeleid van de gemeente Antwerpen bekeken moeten worden. In het geval van parkeren op eigen terrein hebben we een oplossing geschetst met als uitgangspunt de contouren van de lijnen van het Spaanse Citadel.

Het programma is grofweg te verdelen in een aantal hoofdgroepen, welke in de zonering van het uiteindelijke ontwerp terug moeten komen, te weten:

1. Publiekfuncties, welke ook buiten openingstijden open voor het publiek zijn. Hiertoe behoort de foyer, de entree de De Keyserzaal, de aula, de cursusruimten, het café en restaurant en mogelijk de museumshop.
2. Tentoonstellingsruimten.
3. Ruimten voor medewerkers, waaronder kantoorruimten, restauratieateliers, depots en researchruimten en bibliotheek.
4. Technische ruimten voor de installaties van het museum.

Deze zonering is bepalend voor de uiteindelijke indeling van het museum, de zonering van het ruimtegebruik en de daarbijbehorende zonering van installatie en veiligheid

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Deze zonering is bepalend voor de uiteindelijke indeling van het museum, de zonering van het ruimtegebruik en de daarbijbehorende zonering van installatie en veiligheid.

Om de opgave in oppervlakten op te lossen zijn een aantal wegen te bewandelen. De onderzochte opties zijn:

1. Het compacte museum (12.900 m²)

Teruggaan naar een klein en compact museum, waarbij het oorspronkelijke concept uit 1890 met haar lege buitenkoeren uitgangspunt is levert een museum op van 12.905 m².

De zijde van het museum aan de Leopold de Waelplaats wordt ingericht voor publieksfuncties en waarbij de achterzijde ingericht blijft voor het personeel. Er zal aan uitplaatsing van diverse functies worden gedacht, zoals depots, kantoren, restauratie ateliers, etc.

Een klein en compact museum kan zeer aantrekkelijk zijn in het zuiverstellen van de core business en het specifiek positioneren als uitgesproken museum in het veld van de musea. De collectie wordt uitgedund tot haar essentie en daardoor wordt het profiel helder en eenduidig. Door het indikken van de collectie ontstaat ruimte voor moderne communicatie, kan het museum alle aandacht besteden aan het excelleren en verbeteren van hetgeen ze zijn binnen een zo klein mogelijk museum met zo min mogelijk exploitatielasten. Een groot nadeel is dat de groei naar de toekomst uitgesloten is. Het gebouw bereikt een statisch geheel.

2. Het inpandige model (15.589 m²)

Nadat de koeren leeggemaakt zijn ontstaat er ruimte om daarin vloeren te maken die een eigen sfeer en karakter hebben en die een nieuwe omgeving vormen voor toe te voegen functies aan het museum.

Er ontstaat een gebouw waarin als de totale oppervlak van de ingebrachte vloeren 2.689 m² bedraagt, totaal 15.589 m² ondergebracht kan worden.

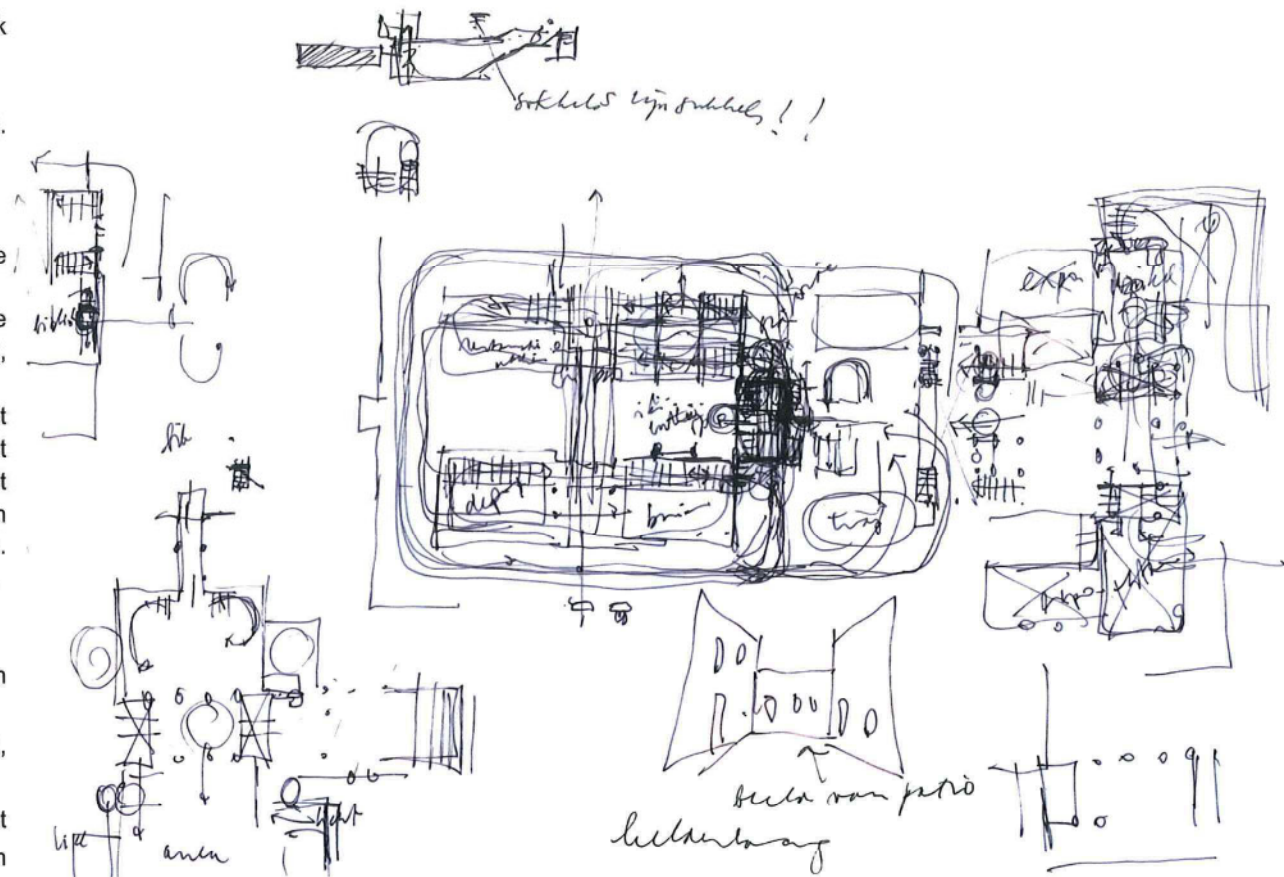
Aan de buitenzijde wordt de laad en los ruimte aan de noordzijde opgelost, welke onmiddellijk grenst aan de inwendige stockeersilo. Indien er enkele functies uitgeplaatst worden, kan op deze wijze een goed functionerend museum ingericht worden. Voor verdere toekomst heeft het gebouw echter weinig mogelijkheden om uit te breiden.

3. het externe uitbreidingsmodel (18.874m²)

Het bestaande gebouw wordt teruggebracht naar haar oorspronkelijke model en een aantal functies worden in relatie tot het gebouw buiten op het terrein geplaatst

Het uitplaatsen kan op verschillende wijzen uitgevoerd worden:

- Het aanbouwen van nieuwbouw aan het bestaande museum. Het museum in Lille is een goed voorbeeld van dit model. In de Antwerpse situatie waarbij het gebouw als een alzijdig bijna gelijkwaardige doos op de plek staat lijkt het bijbouwen van een al dan niet transparante massa geen goed alternatief.
- Onderbouwung van het terrein of een bebouwing van een laag met een aanleghoogte van anderhalve meter beneden begane grondniveau lijkt een goeie optie. Daarbij kan men door het creëren van patio's in de buitengebieden daglicht toe laten treden. De in de grond liggende lijnen van het Spaanse Citadel zijn de aanleiding voor de contouren. Depots, magazijnen en restauratieateliers zijn functies die in de nieuwbouw ondergebracht kunnen worden.

4. overkapping van het bestaande gebouw (20.144m²)

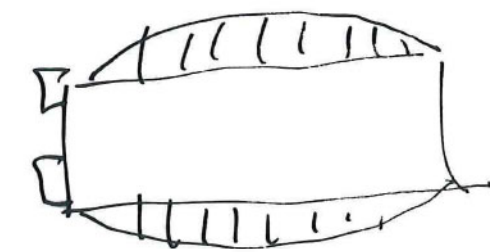
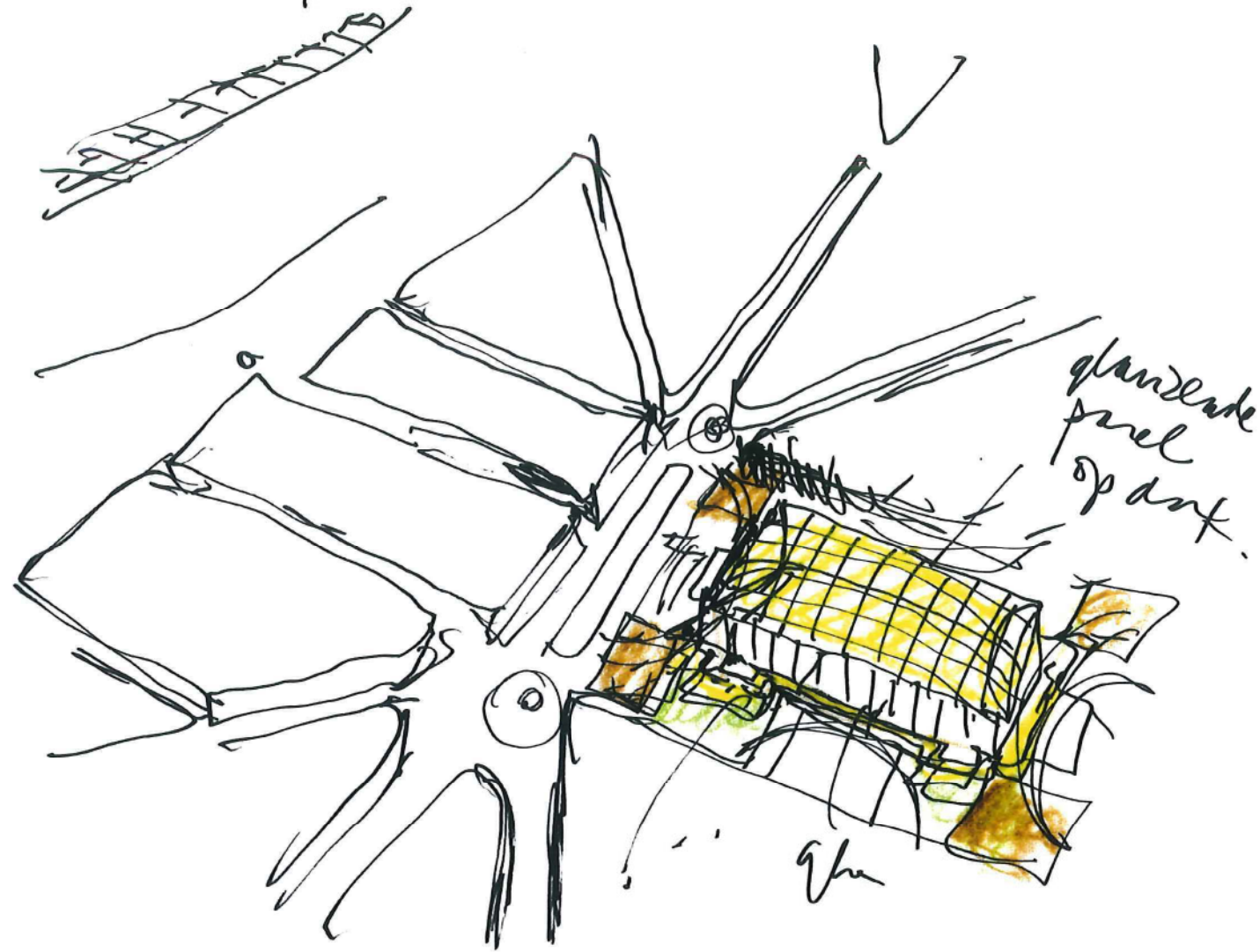
Overbouwung van het dak met een grote kapconstructie, die daglicht toelaat en een daklandschap mogelijk maakt van waaruit men een fantastisch uitzicht heeft over Antwerpen. Op het dak is ruimte voor een restaurant met terras, expositie en werkplekken voor medewerkers. Het bestaande dak kan dan grotendeels worden geamoveerd, de staalconstructie kan blijven staan en lichtkokers verzorgen de daglichttoetreding tot de zalen. De onderhoudsgevoelige daken zijn daardoor verdwenen. Vanuit de koeren wordt een landschap van vloeren en trappen gemaakt die leiden naar het dak.

Conclusie:

Het realiseren van het gevraagde programma kan het best geschieden binnen het bestaande volume (model 4). Daarbij wordt de buitenruimte, het openbare groen zoveel als mogelijk ontzien. Een nieuwe overkapping van het museum geeft het museum een nieuw beeld naar de omgeving en doet het gebouw opnieuw stralen, als ware het een nieuw licht op het KMSA!

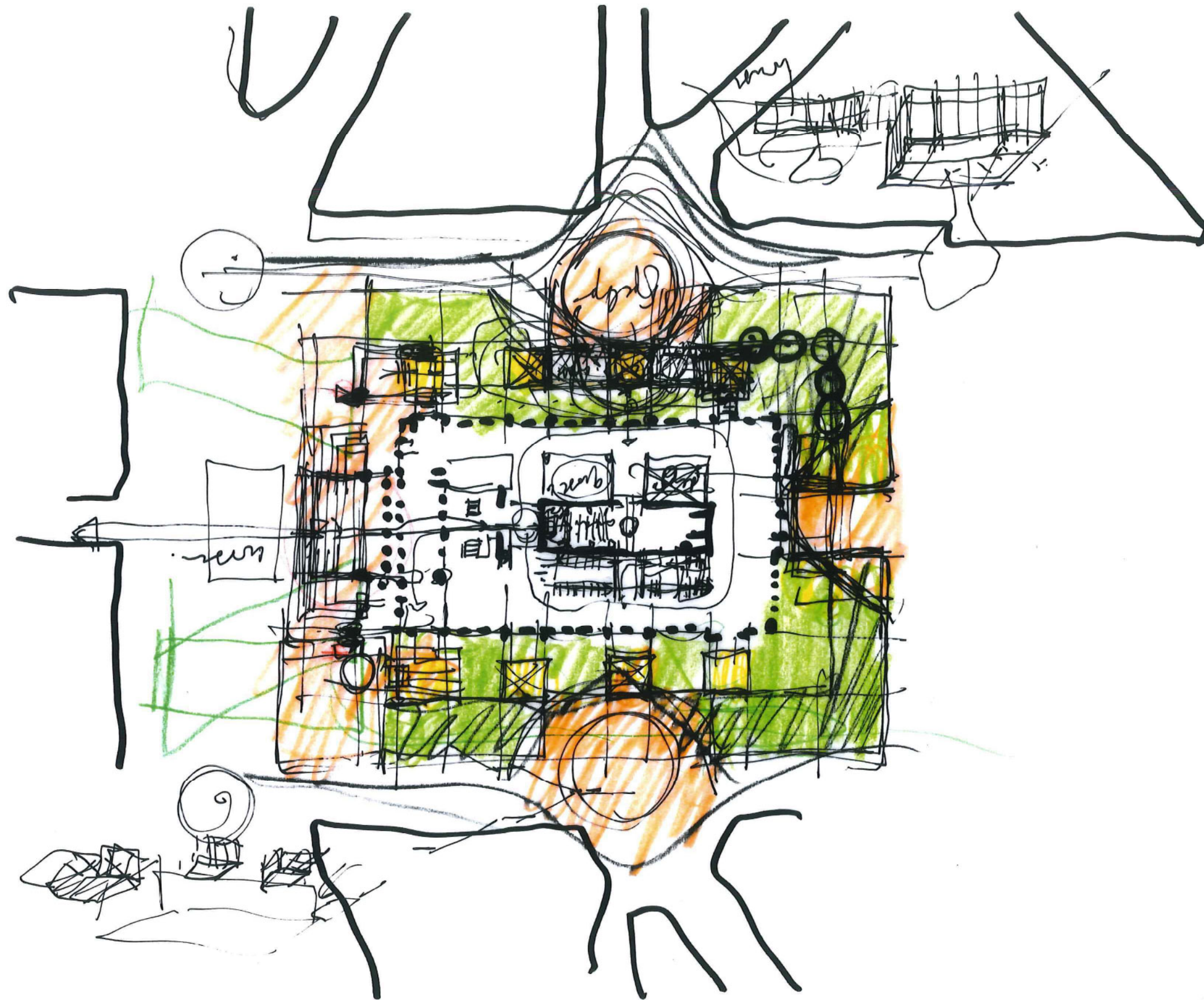
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

parel van zuid

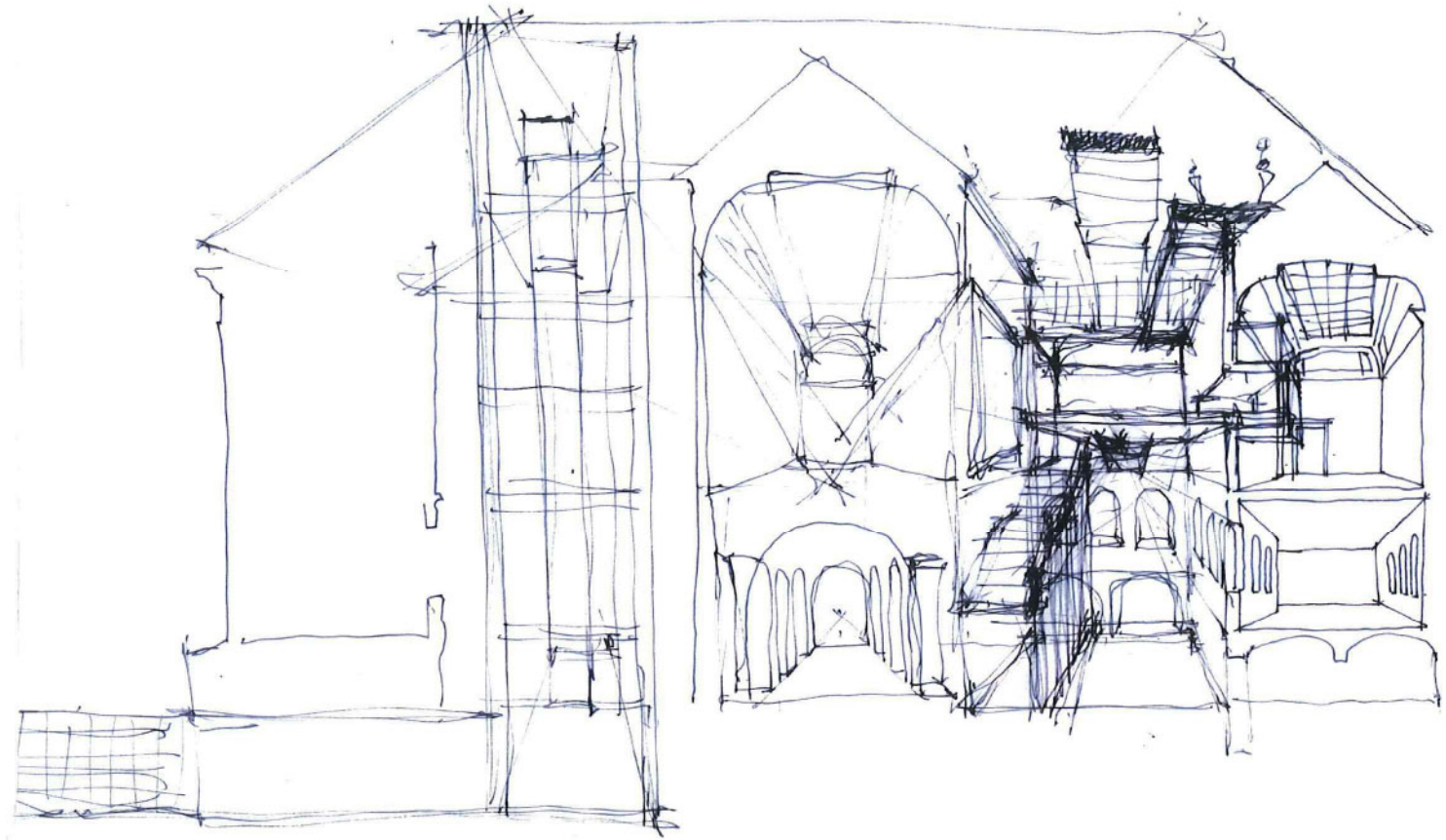
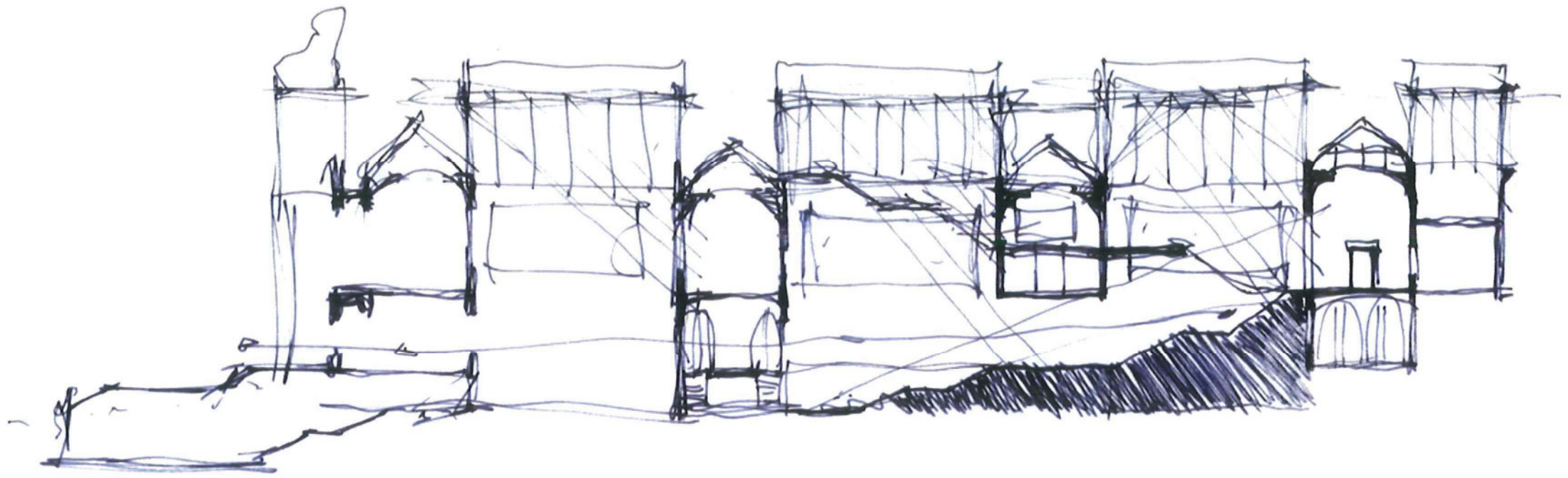

licht van zuid
licht op zuid

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

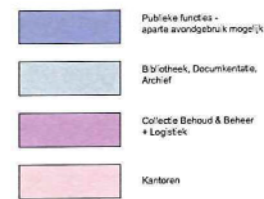
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

nieuw licht op 't zuid

Gebruikszones - plattegronden

c o n c e p t

Een nieuw licht op 't Zuid, een nieuw licht op 't KMSKA!

Het opmaken van het prachtige museum voor de komende 100 jaar, gebruik maken van de bestaande architectuur is uitgangspunt.

De oorspronkelijke koeren worden weer leeggemaakt, in de lege koeren wordt een open transparante wereld ontworpen waar open en nieuwe vormen van tentoonstellen en interactieve vormen van educatie en verdieping en studie en ontmoeting met de collectie en de wereld daaromheen plaats kunnen vinden.

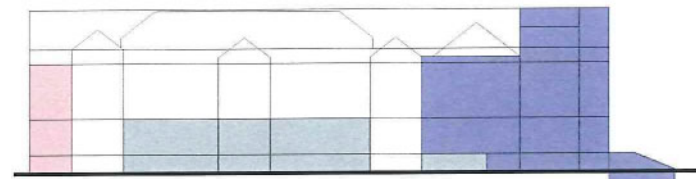
Over het huidige museum wordt een kap geplaatst, waardoor het gebouw een nieuwe bekroning en uitstraling krijgt.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Gebruikszones -doorsneden

Zuidvleugel

Middenas

Noordvleugel

Een heldere zonering wordt in het gebouw gebracht:

Dit resulteert in 3 zones:

1. publiekszone
2. tentoonstellingszone
3. medewerkerszone

- 1• De publieksfuncties aan de De Waelplaats zijn gelegen, rondom de huidige ingang. Deze zone waarin de aula, winkel, foyer en café kan 24 uur opengesteld worden.
- 2• De middenzone is het tentoonstellingsdeel, waarbij een tweedeling in exposeren en beleven is gemaakt.
 - Het bestaande oude museum wordt in oude glorie hersteld, sterker gemaakt in haar routing en karakter en zo overzichtelijk en compact mogelijk. De begane grondlaag wordt onderdeel van het tentoonstellingsdeel en meegenomen in het totale circuit.
 - In de lege koeren wordt een nieuwe wereld geschapen in interactie met de bestaande klassieke zalen, waarin thematentoonstellingen, virtuele en experimentele tentoonstellingen kunnen worden gehouden. Ook zijn hier kabinetten geplaatst, waarin prenten of kleinere objecten of lichtbeelden, etc. geplaatst kunnen worden. Men kan van de oude in de nieuwe wereld stappen, maar men kan ook twee afzonderlijke circuits als bezoeker volgen.
- 3• De werkruimten en representatieve ruimten van de medewerkers liggen aan de westzijde van het museum, waarbij het trappenhuis aan deze kant als ontsluiting in ere wordt hersteld. De ruimten voor de directie en de koninklijke privé vertrekken kunnen op de dakverdieping worden geplaatst.
 - Het hart van het gebouw is en blijft de Rubenszaal. Doordat men er duidelijker omheen gaat lopen wordt deze nog beter voelbaar in het nieuwe concept.

De fasering is helder, volgordelijk gebeuren de volgende zaken:

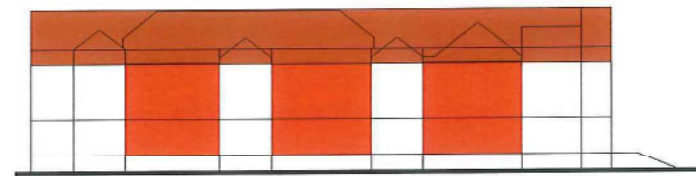
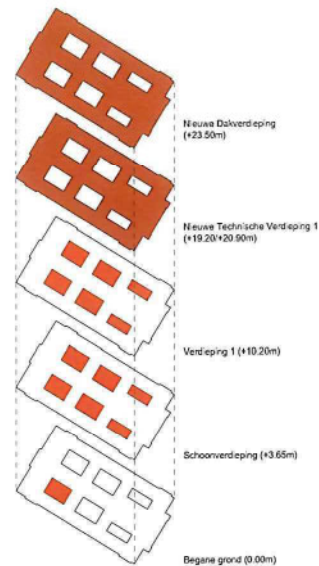
- De huidige installaties worden in fasen ontmanteld.
- De installaties worden in fasen gebouwd in de dakplattegrond.
- De patio's worden ontruimd.
- De nieuwe wereld wordt erin gebouwd afgesloten van de rest van het museum.
- De bestaande zalen kunnen doorfunctioneren.
- Een fantastisch daklandschap ontstaat.
- De verbouwing loopt van het dak naar de begane grond.
- De ontmanteling van de bestaande installaties loopt van de begane grond naar het dak.
- de begane grond wordt ingericht.

Bij uit- en inbreiding van het huidige museum worden de huidige klassieke zalen als zodanig behouden en verbeterd en klimatologisch opgeknapt.

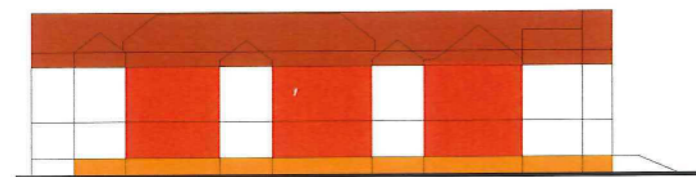
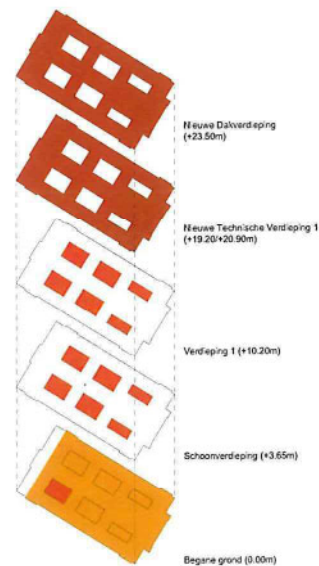
De oorspronkelijke routing wordt in ere hersteld. Ook de wijze van kunst beschouwen, een van rust en stilte en bezinning hoort bij deze wijze van exposeren. Kleurstelling, wijze van belichting, meubilair en aanduiding van het getoonstelde zal nader beschouwd en verbeterd moeten worden.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Fase 1a ■ ■ b

Fase 2 ■

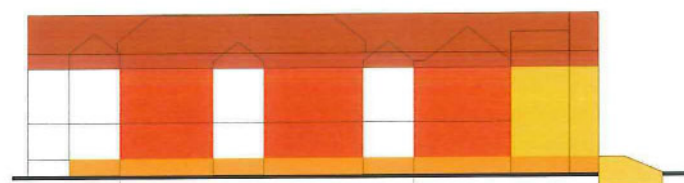
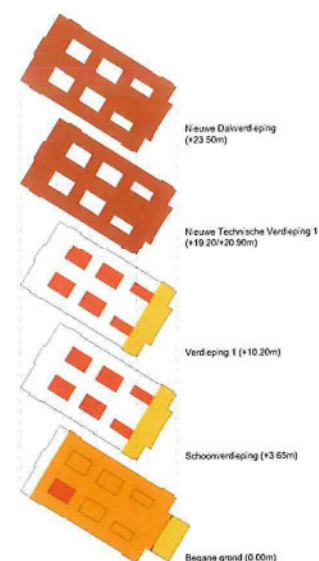
- ▶ Bestaande installaties op begane grond verwijderen
- ▶ Vloeren verdiepen waar nodig
- ▶ Kelderruimtes verbouwen.

f a s e r i n g

Aanleiding voor het masterplan is de slechte conditie van het dak en de niet goed functionerende klimaatinstallatie. Deze zullen als eerste aangepakt moeten worden. De fasering van huidig museum naar een museum op weg naar de 22^e eeuw zal met de uiterste zorgvuldigheid uitgevoerd moeten worden. Daarbij speelt de vraag of het museum door kan blijven functioneren tijdens de verbouwingsfasen. Wij gaan ervan uit dat dit kan. Er zal wel steeds afgewogen moeten worden hoe tijd en geldstromen en de extra kosten zich in de verschillende stadia zich met elkaar verhouden, zodat tijdens de uitvoering de juiste besluiten genomen kunnen worden. Het plan maakt voortdurend doorfunctioneren mogelijk.

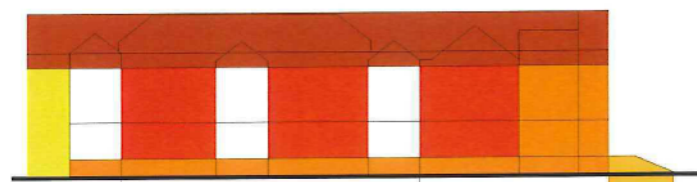
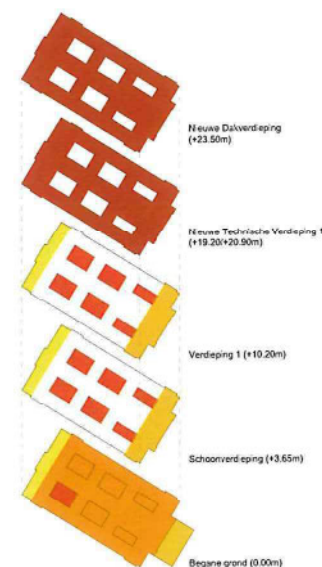
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Fase 3

- ▶ Openbare delen van het museum verbouwen
- ▶ Winkel, cafe, salon van de vrienden enz.
- ▶ Bestaande trap entree afbreken en auditorium bouwen; tijdelijke entree voorzien

Fase 4

- ▶ Tijdelijke minimum huisvesting van kantoren op het dak te voorzien
- ▶ Nieuwe kantoren in te richten aan achtergevel

- ▶ Te verdelen over fasen 2, 3, en 4:
 - Verbouwen/ aanpassen van bestaande tentoonstellingsruimtes
 - Restaureren van de buitengevels

- ▶ Laatste bouwfase:
 - Inrichting tuin rondom het gebouw

De diverse stappen in de fasering zijn:

- Het dak wordt geplaatst. Wellicht in delen om groot afvoer van sloopmateriaal via het dak te doen.
- De huidige installaties worden in fasen ontmanteld.
- De installaties worden in fasen gebouwd in de dakplaattegrond.
- De patio's worden ontruimd.
- Stockeersilo bouwen en collectie veilig stellen.
- De nieuwe wereld wordt erin gebouwd afgesloten van de rest van het museum.
- De bestaande zalen kunnen doorfunctioneren.
- De verbouwing loopt van het dak naar de begane grond.
- De ontmanteling van de bestaande installaties loopt van kelder naar het dak.

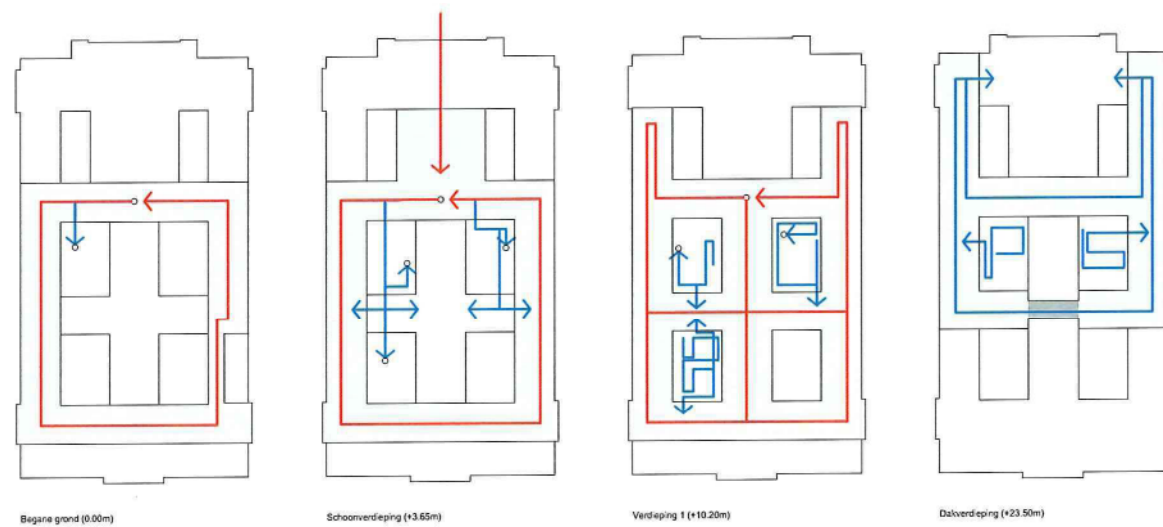
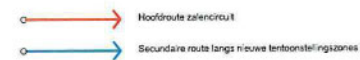
Als men bij de kelder is gearriveerd, en deze ontruimd is van de installaties kan deze ingericht worden als expositieruimte.

- Publieke ruimten aan voorkant worden ingericht alsook het bouwen van het auditorium met nieuwe trappartij.
- Laatste bouwfasen zijn het inrichten van de kantoren aan de achtergevel en de aanleg van de tuin.

Restaureren van de buitengevels kan geschieden gekoppeld aan de voorafgaande fasen.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Routing Tentoonstellingen

r o u t i n g

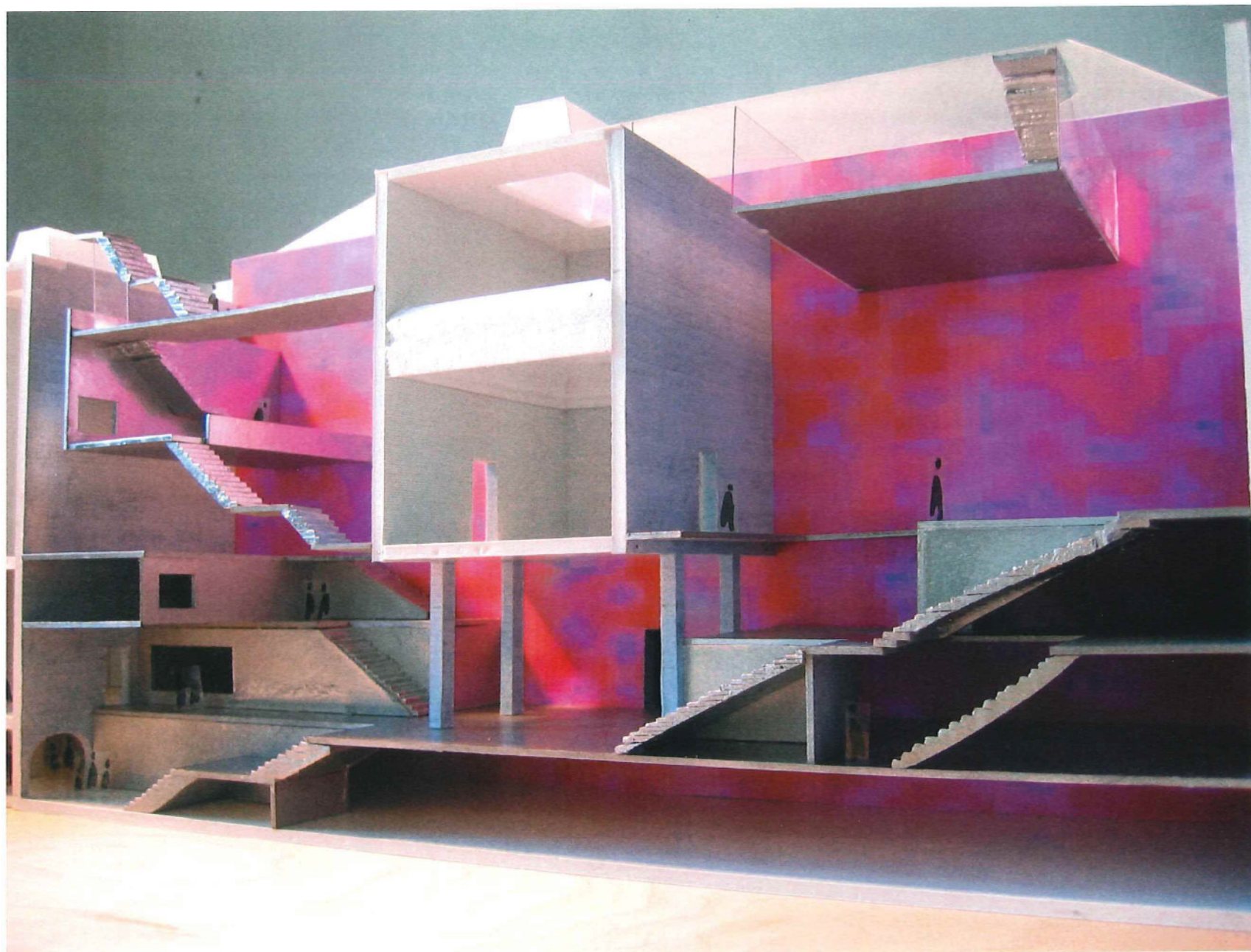
Het masterplan is zo opgezet dat de voorgestelde routing helder en vanzelfsprekendheid is, opdat bewegwijzering/signalisatie niet nodig zou hoeven zijn.

De huidige routing van het museum is niet helder door de vele aanpassingen, de bezoeker dwaalt door het museum en lijkt min of meer toevallig allerlei mooie stukken tegen te komen. Bij een groter tentoonstellingsoppervlak is een goede routing onontbeerlijk. Dat bewegwijzering hierbij ondersteunt spreekt voor zich. Als men de gebouwstructuur op cruciale plekken transparant maakt, zodat op deze plekken het gebouw inzichtelijk wordt, kan de bezoeker zich steeds opnieuw oriënteren. Door ruimte en doorzicht in het bestaande gebouw te maken wordt de routing transparant.

De route wordt op de volgende wijze opgebouwd:

- Aan de buitenzijde ziet men lichtgevende sokkels die uitspruiten uit het auditorium, dat onder de inkomtrap is gelegen.
- Het museumcafe en de museumwinkel zijn vanaf het voorplein te ontsluiten en als zodanig herkenbaar.
- Boven de entree is het museumrestaurant, waarbij de stenen muur vervangen wordt door een rood gescreend glasvlak met de afbeelding "de heilige Barbara" van Jan van Eyck.
- Boven de dakrand ziet men de lichtkrans van het nieuwe dak en de mensen die het dakterras bezoeken.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Deze elementen geven bij het benaderen van het museum al een eerste beeld van de opbouw en de routing van het museum.

Als men de trappartij opgeklimmen is, is men in de inkomhal aangekomen. Links is de informatiebalie en de kaartjesverkoop, waarachter de museumshop in verbinding met de begane grond. Rechtsaf bevindt zich het Cafetaria in verbinding met de begane grond. Links en rechts in de tussenzone van de entree zijn twee nieuwe trappen die de entreehal verbinden met de daaronder gelegen foyer en aula. Door deze trappenhuizen valt direct licht in de foyer beneden. In de twee bestaande trappenkokers links en rechts van de entree worden liften geplaatst, die de begane grond met alle tussenliggende verdiepingen en het dak verbinden. Op deze wijze kunnen ook minder invalide mensen van buitenaf direct het gebouw bereiken.

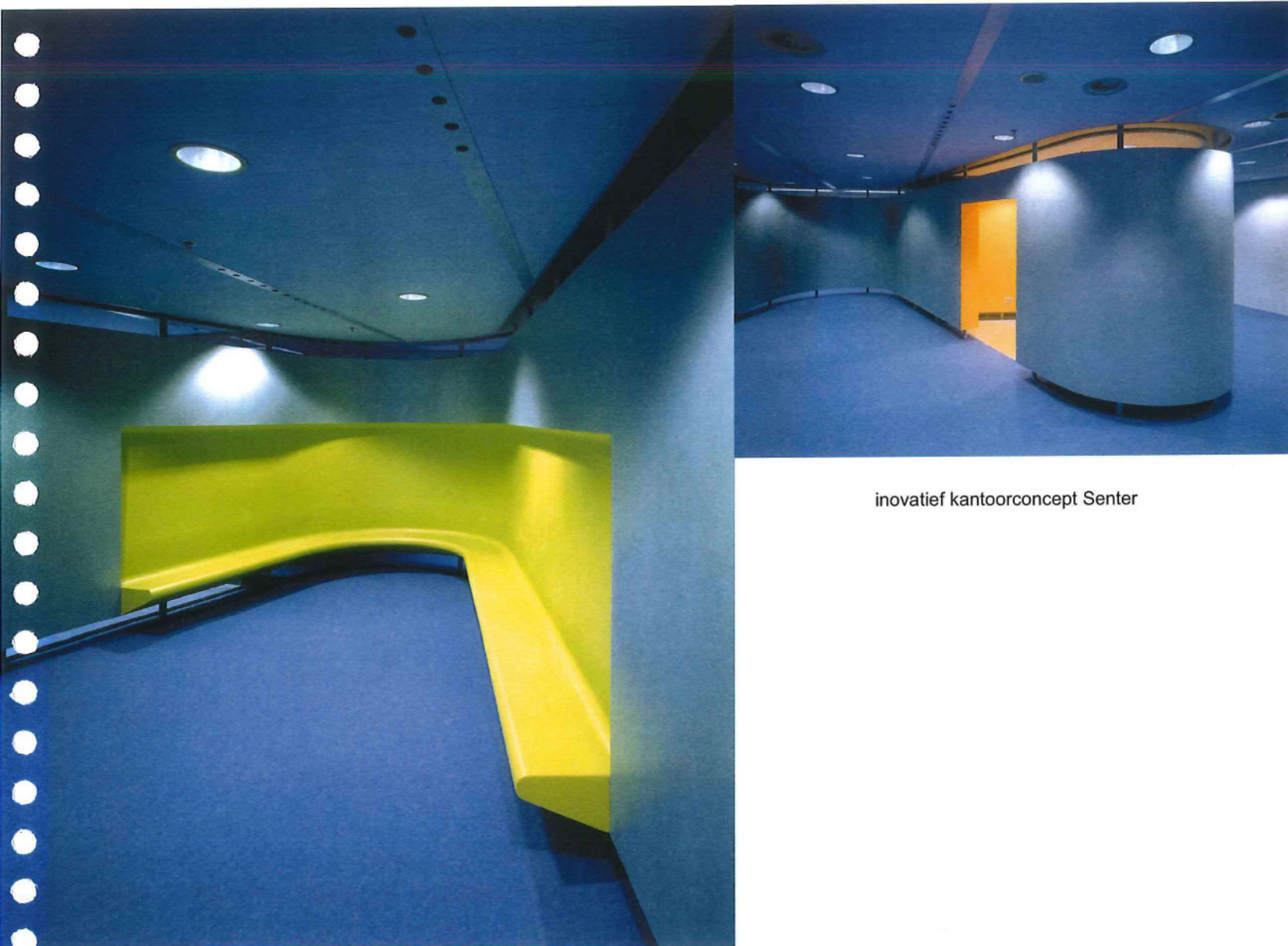
Tussen de entreehal en de De Keyserzaal worden glazen klimaatpuien geplaatst. Deze plek is uitermate geschikt voor kaartjescontrole, daar het op deze plek de enige toegang tot het openbare gebied is en met één plek kan voldoen. Het plafond van de De Keyserzaal zaal is zodanig opengewerkt, dat men het nieuwe transparante dak kan zien en de mensen op het dakniveau kunnen over de rand naar beneden kijken. De zalen achter de De Keyserzaal zijn ruimtelijk open gewerkt en er is een trappensysteem erin gemaakt, waardoor op deze plek het gebouw transparant is geworden. De Rubenszaal is tezamen met de daaronder gelegen stenen gewelven in een oogopslag als autonoom lichaam zichtbaar. In De Keyserzaal doet men een keuze welke route men wil volgen. Men kan korte en lange routes maken, door de traditionele zalen alleen of door de nieuwe wereld die uitkomt op het dak, en alle combinaties daartussen. Het verdeelpunt na De Keyserzaal maakt de inwendige structuur helder.

De opbouw van routing zou kunnen zijn:

- **Korte Rubens route**
Men stijgt de trappen en bezoekt de Rubenszaal en gaat weer terug.
- **Uitgebreide Rubensroute**
Men stijgt de trappen en bezoekt de Rubenszaal en de zalen eromheen op de eerste verdieping. Hier worden schilderijen voor, tijdens en na Rubens geëxposeerd.
- **Uitgebreide route door het bestaande museum.** Men loopt recht door vanaf de De Keyserzaal en komt in het verdeelpunt, waar men afdaalt met de trappen naar het begane grond niveau. Op het verdeelpunt teruggekomen kan men de twee verdiepingen beurtelings bezoeken. Route door de patio's en het dak.
- **Route door de nieuwe wereld**
Een route door de patio's die uitkomt op het daklandschap van het museum.
- **Alle route combinaties**
Hierin maakt men overstappen tussen het bestaande museum en de nieuwe wereld.

In de verdere uitwerking zal het aantal liften en trappen zorgvuldig moeten worden onderzocht. Afgewogen dient te worden of in een van de nieuwe koeren nog een publieke lift moet komen.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

innovatief kantoorconcept Senter

beschrijving onderdelen

In het ontwerp zijn verschillende specifieke onderdelen te onderscheiden.

De aula

De aula is gelegen onder de inkomtrap en direct te bereiken vanuit het begane grond cafe, de winkel of de inkomhal, middels de foyer. De foyer krijgt licht van boven middels de trappen vanuit de hal.

De dienstingang

Aan en afvoer van museumstukken die in het depot of recupereerruimte worden ondergebracht geschiedt aan de noordzijde van het museum. Vanaf de Plaatsnijdersstraat is de toegang naar de depotsentree. Deze is via een helling die anderhalve meter onder de huidige trap te bereiken. De trap wordt uitgebouwd als een terras waaronder de afgesloten toegang naar de depots, de vrachtwagen steekt dezelfde route terug.

De depots

De opslag en depots liggen aansluitend aan de dienstingang, alsmede de goederenlift die alle verdiepingen ontsluit.

De restauratieateliers

Op een vlak bij de stokkeersilo en de goederenlift zijn de restauratieateliers gesitueerd. Een atelier onder onder het daklandschap met de mogelijkheid om op het dak ook uit te breiden. Hierdoor is een directe relatie met de ruimten voor de medewerkers met de tuinen te maken.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Het daklandschap

Het daklandschap op het dak dat ontstaat is een fantastische open ruimte van waaruit men over Antwerpen uitkijkt, de koeren in kan kijken en tentoonstellingen en manifestaties kan inrichten. Twee koeren zijn voor publieke tentoonstellingen, de derde koer is ingericht met de stokkeersilo en het restauratieatelier, de vierde koer is beneden publieksruimte en bovenin werkruimte voor de museummedewerkers. aan de zijde van de De Waelplaats is een publieksterras, aan de andere zijde is ruimte voor een kantoorlandschap voor de medewerkers.

Kantoren medewerkers

Deze zijn aan de de Plaatsnijdersstraat zijde gesitueerd, rondom de monumentale trap. Met uitsteekvloeren is een open landschap ontstaan wat uiteindelijk uitmondt in het landschap op het dak. Hierin is nog grote vrijheid voor verschillende indelingen.

De bibliotheek

De bibliotheek is ondergebracht in de stenen gewelven, welke vanaf het centrale verdeelpunt achter de De Keyserzaal direct zichtbaar is doordat er grote ramen in zijn gemaakt. Een tussenvloer maakt een mooie plek voor de boeken tussen de gewelven. In de bomvrije kelder kunnen prenten opgeslagen worden. De bibliotheek vormt het hart van het nieuwe museum.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

materialisering

Het dak

Het dak is een nieuw beeld voor het nieuwe museum. Dit onderdeel lost veel problemen op van bouwfysische aard. Het dak is als een huid om de oude huid. Het glas is zelfreinigend, UV werend, en reguleert het hemelwater. In het glas is de zonwering opgenomen.

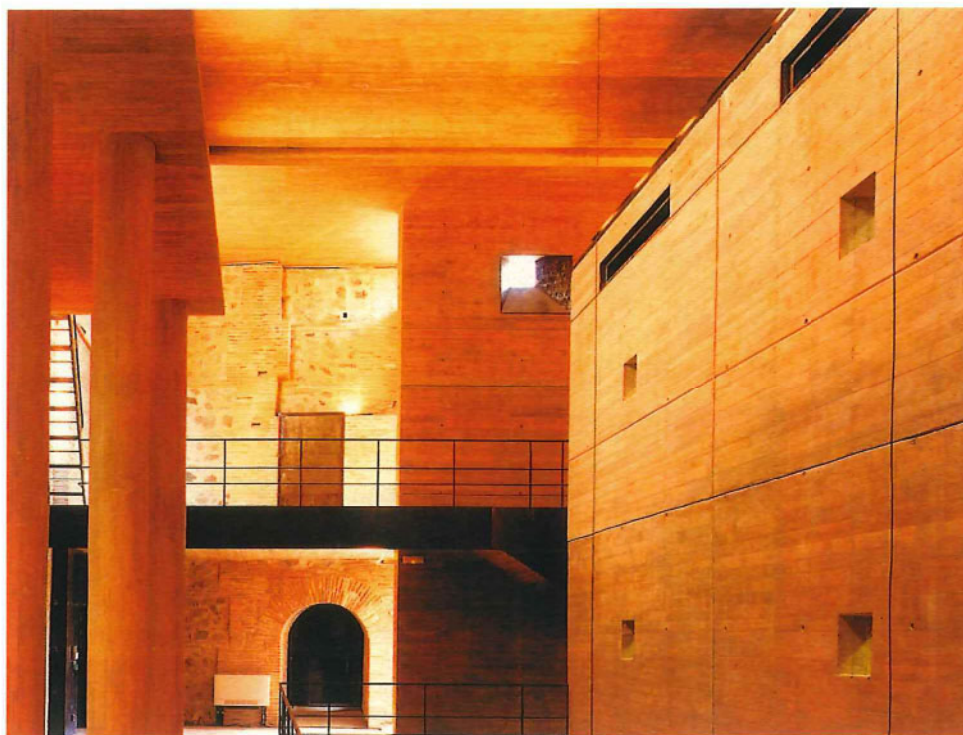
Op het dak ontstaat een daklandschap van waaruit men ver over de skyline van Antwerpen kan kijken. Vanaf het dak kijkt men in de vides en zijn er exposities tussen de daklichten. Aan de De Waelplaats is het publieksdeel. Aan weerszijde zijn de ruimten voor de werknemers van het museum gesitueerd.

Bestaande Interieur

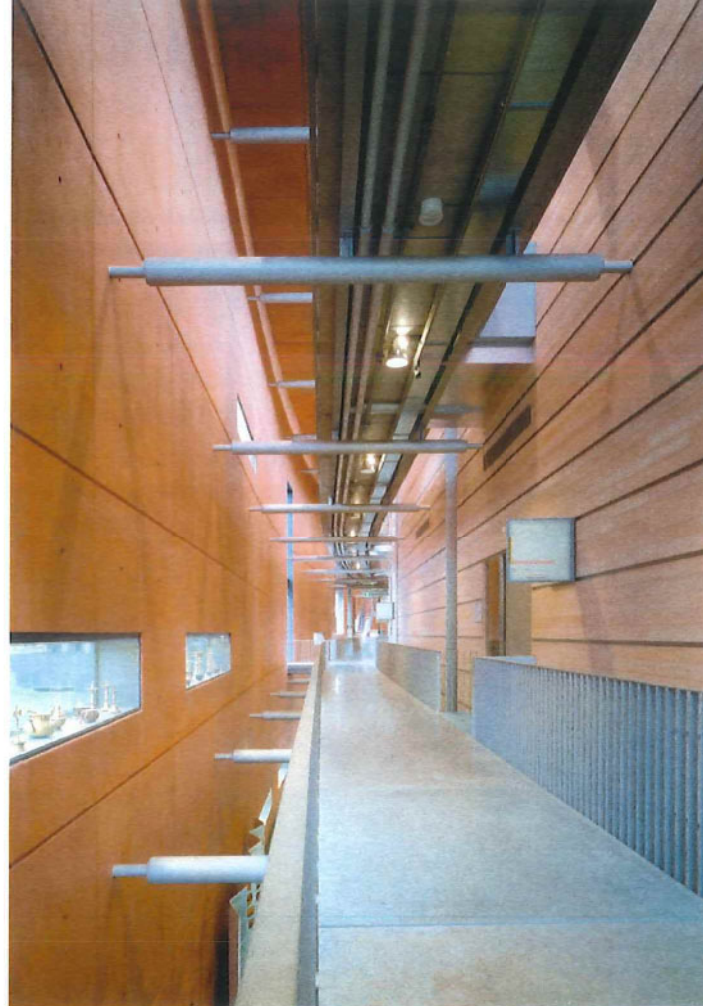
De bestaande structuur wordt vanuit haar originele staat opnieuw gemaakt, echter met meer lijn en karakteristiek. Materiaal en kleur van vloer, plafond, licht in relatie tot meubels meer uitgesproken dan nu het geval is.

Nieuwe invulling

De nieuwe invulling van de koeren en het landschap op het dak worden op een lichtere en modernere wijze gematerialiseerd, waarbij de buitenzijde van de Rubenszaal duidelijk herkenbaar wordt door een kleur. De materialisatie is van deze eeuw, optimistisch en licht. Het dak is van staal en glas, de vloer is van licht hout.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

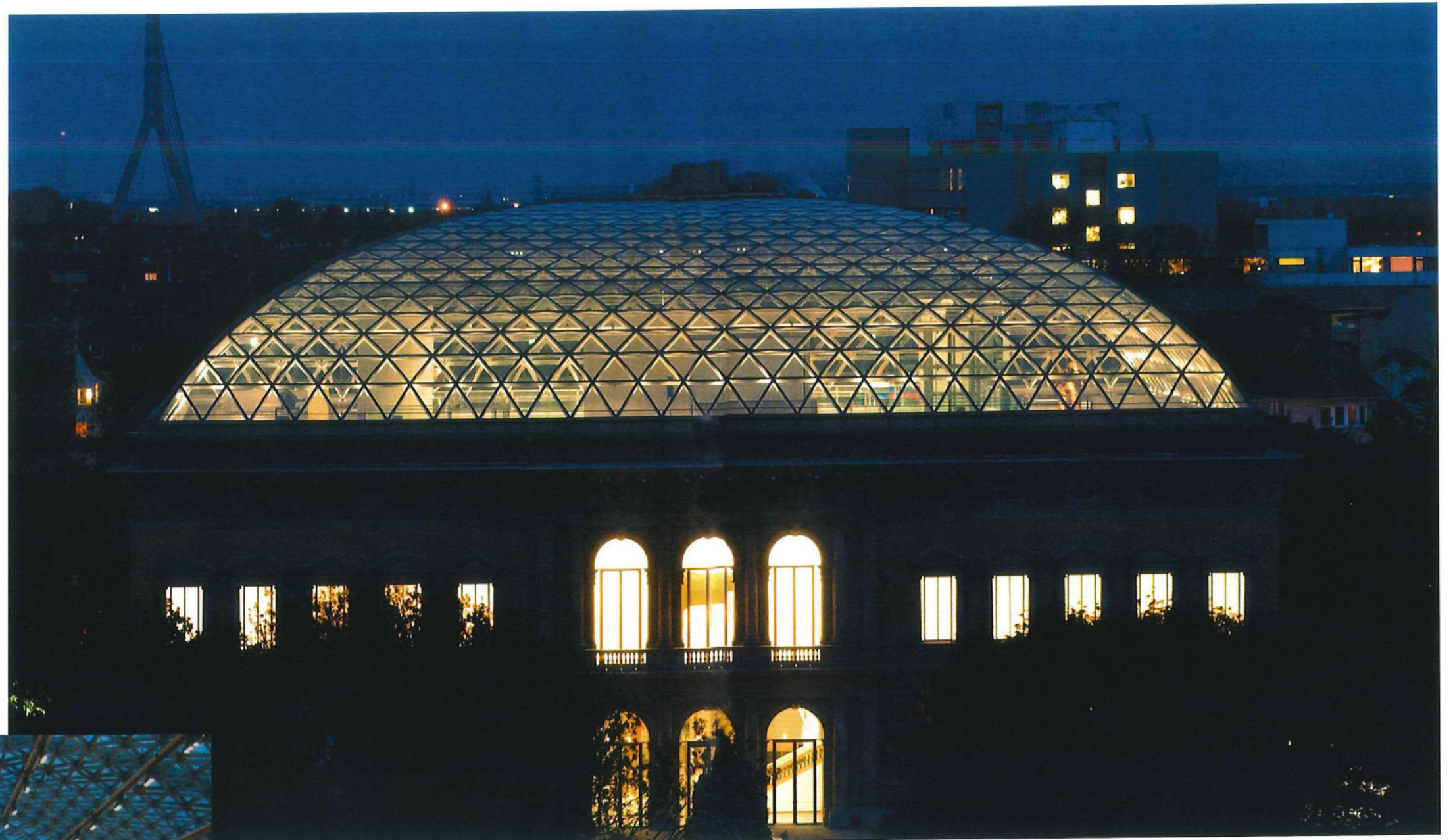
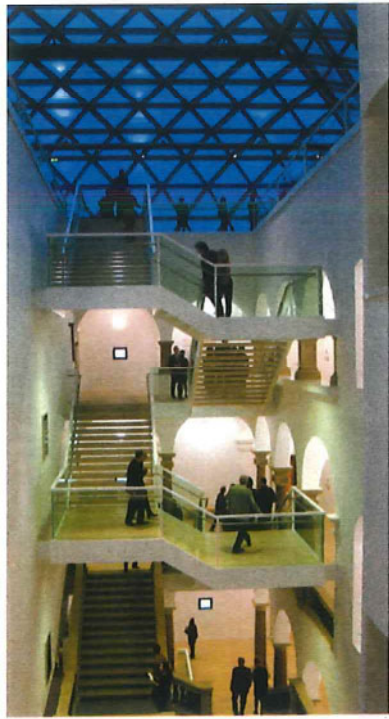

museum Venlo

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

nieuw licht op 't zuid

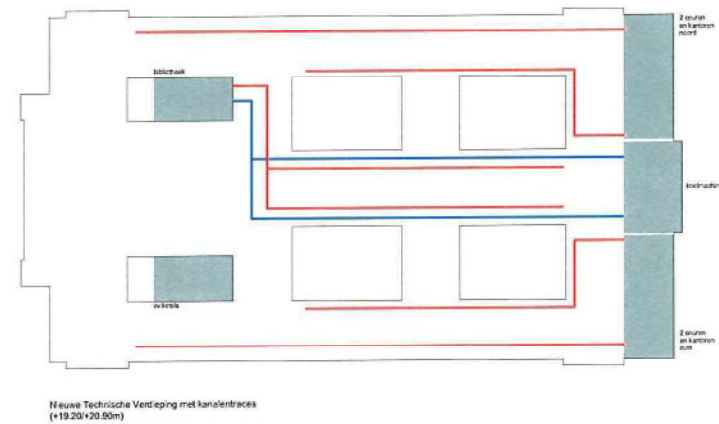
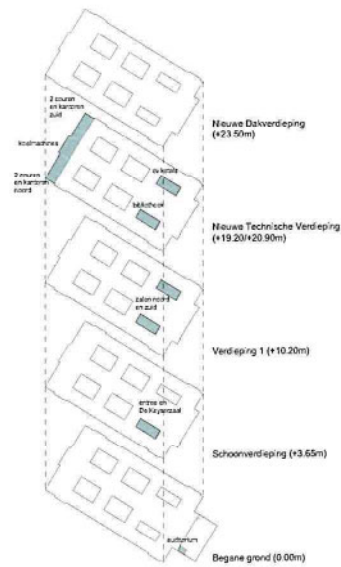

kunstgalerie

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Schema Installaties

klimaat en veiligheid

inleiding

De installatieadviseur is al vanaf het eerste begin van de haalbaarheidsstudie betrokken bij het ontwerp; dit is iets waar wij heel verheugd over zijn en wat de uiteindelijke kwaliteit en de integratie van het klimaat en het gebouw absoluut ten goede komt.

analyse

De huidige installaties zijn sterk verouderd en zijn aan vervanging toe. Daarnaast is sprake van asbest in het gebouw dat verwijderd moet gaan worden. Dit vereist een grootscheepse verbouwing waarbij de fasering een aantal zaken vastlegt. In dit concept wordt voorgesteld de nieuwe installaties boven het huidige dak aan te brengen waarna de verouderde installaties vervangen kunnen worden.

concept

Uitgangspunt is de installaties in verschillende fasen uit te voeren. Hierbij wordt de totale aanpassing van boven naar beneden ingezet. De dakopbouw die tevens beeldbepalend is, is een belangrijk onderdeel van deze planning.

monument

De monumentale aspecten mogen in geen enkel opzicht worden aangetast; sterker nog het monument wordt nog verder in zijn waarde hersteld. Voor het klimaat geldt dat de oorspronkelijke randvoorwaarden duidelijk anders zijn dan ten tijde van de bouw (b.v. de openingstijden, de vervuiling van de omringende

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

buitenlucht, de eisen om externe collecties in te kunnen inlenen, etc). Het inpassen van noodzakelijke installaties die deze waarde niet aantasten en de kwaliteit van het binnenklimaat garanderen is in het plan uitermate goed gelukt.

klimaat

De juiste temperatuur en de juiste ruimtelijke vochtigheid met een goede luchtzuiverheid is de uitdaging die in het plan is ingevuld zonder het monument aan te tasten of een overkill aan installaties in te brengen. Mede dankzij het heldere beeld van de toegevoegde dakverdieping is in de benodigde installatieruimte voorzien. Door een zorgvuldige (moderne) roosterselectie kan, zonder dat het monumentale beeld wijzigt, het systeem worden vereenvoudigd: geen radiatoren maar lucht boven inblazen en laag afzuigen. De afzuiging is gedacht via een voorzetconstructie (waar de schilderijen tegenaan kunnen worden bevestigd) zodat er een volledig homogeen klimaat voor en achter de schilderijen optreedt.

klimatisering van het museum

De museale zalen en de depots worden geklimatiseerd met een daarop aangepaste luchtbehandeling installatie. De verse lucht en de retourlucht uit de zalen wordt in meerdere stappen gefilterd zodat alle verontreinigingen die schadelijk zijn voor de kunst worden verwijderd. De toevoerlucht wordt zodanig geconditioneerd dat de temperatuur en de relatieve vochtigheid in de zalen constant blijft.

beveiliging

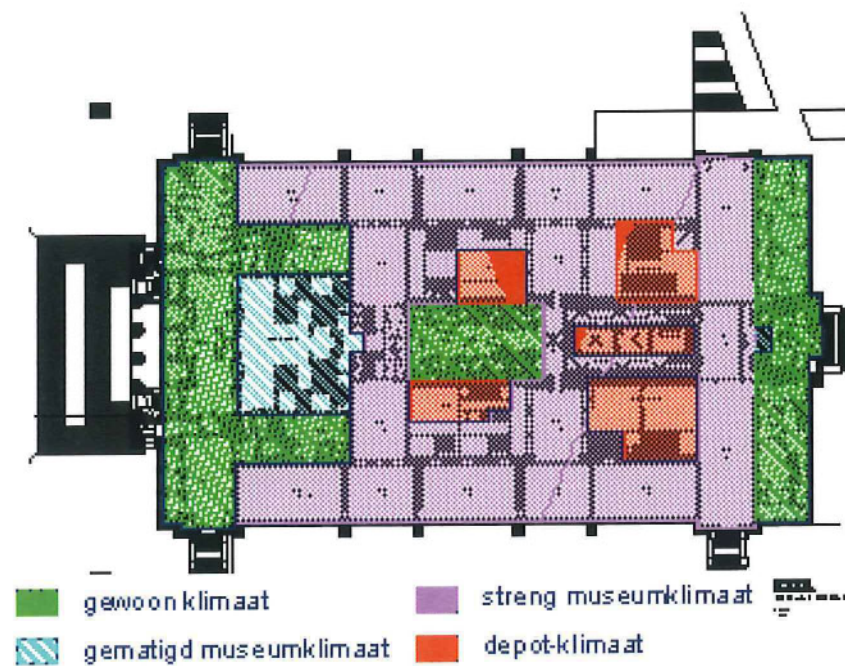
In principe is het beveiligen van het museum een volledig nieuwe opgave aangezien de bestaande installatie zodanig is dat deze volledig vernieuwd moet worden. Indien de fasering van bovenaf oprukt zal de bestaande installatie zich naar onderen toe terugtrekken. De tussenfasen zullen kritisch zijn gezien de verschillende mensen die in het museum aanwezig zijn:

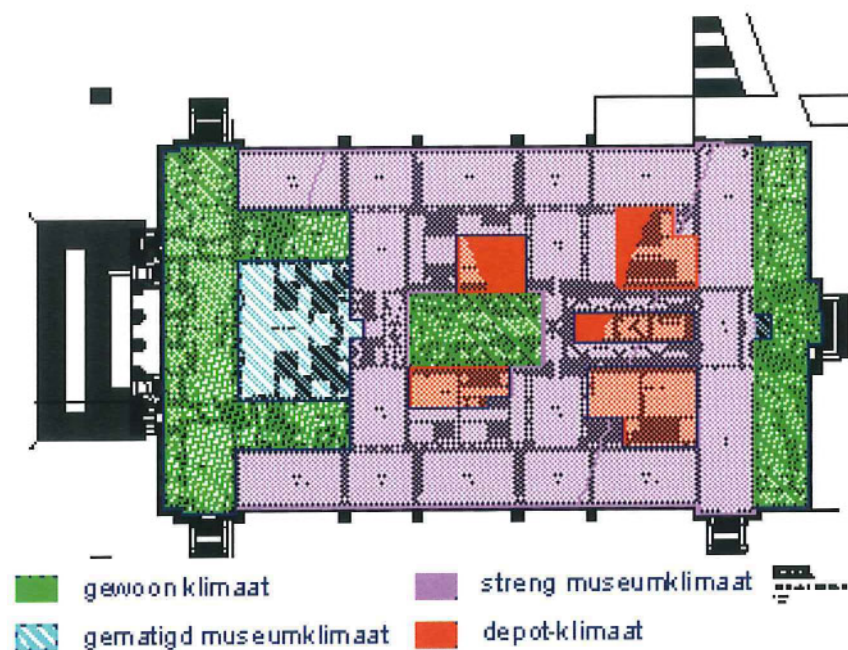
- bezoekers
- eigen personeel museum
- personeel van de uitvoerende bedrijven

Voor een museum met een dergelijke hoogwaardige collectie is een uitgebreide beveiligingsinstallatie noodzaak die zorgt voor:

- branddetectie
- inbraakdetectie
- toegangscontrole

Om brand in een vroeg stadium te detecteren is een gedegen ontwerp onontkoombaar. Het toepassen van hoogwaardige technieken op dit gebied is bijna een vereiste zoals het toepassen van een aspiration smoke detection (asd). Met dit systeem wordt er geforceerd lucht aangezogen waarna het aantal rookdeeltjes wordt "geteld". Hierdoor kan men een accurate en vroege detectie garanderen zodat eventuele schade voorkomen of beperkt kan worden.

Om zo min mogelijk storende elementen aan te brengen in de expositieruimten kan de toepassing van beamdetectoren een oplossing bieden. Verder kan deze techniek gebruikt worden indien men toegankelijkheid vanaf boven wil bewaken.

Aangezien er tijdens exposities ook personeel aanwezig is in het pand is toegankelijkheid van bepaalde ruimten wenselijk. Deze ruimten zijn vaak ook toegankelijk vanaf publiekelijke ruimten. Een toegangscontrolesysteem geïntegreerd met de inbraakdetectieinstallatie is een integrale oplossing. Componenten kunnen dubbel worden gebruikt en zo ontstaat een beperktere systeemomvang. Een sterk punt van een integraal systeem is het bijhouden van een logboek, hiermee worden alle "acties" op het systeem geregistreerd.

De combinatie van de modernste technieken met een bouwkundige barrière zal een zeer goed beveiligd gebouw realiseren zonder dat er veel hinderlijke installatieonderdelen nodig zijn. Ook een zorgvuldige selectie van bijvoorbeeld aspiration smoke detection en het selecteren mede op vormgeving kan de mate van hinder van de installatieonderdelen drastisch beperken.

fasering

Door het toevoegen van de dakverdieping wordt de fasering erg eenvoudig opgelost. Nieuwe installaties kunnen worden aangebracht terwijl voor nog te renoveren delen van het gebouw de ruimte voor nieuwe installatieonderdelen wordt gereserveerd. Aanwezige installaties worden gesloopt op het moment dat de betreffende delen worden gerenoveerd

energiebesparing

Een mogelijkheid om energie en kosten te besparen kan worden gezocht in het aanbrengen van warmte-koude opslag waarbij 's zomers koud water uit de bodem wordt opgepompt en opgewarmd wordt teruggevoerd en 's winters wordt het opgewarmde water afgekoeld teruggepompt

Door het zoveel mogelijk recirculeren van de dure museumlucht kan veel energie en kosten worden bespaard. Om toch ook de bezoekers voldoende verse lucht te geven zal op basis van een CO2 meting het buitenluchtaandeel worden bepaald.

Verdere energiebesparing wordt bereikt door de apparaten en onderdelen optimaal te selecteren met een hoog rendement en laag energieverbruik. Samen met de verbetering van het dak levert dit een aanzienbare besparing op.

materiaalgebruik

Alle toegepaste materialen zullen worden getoetst op duurzaamheid en waar mogelijk zullen energiezuinige installatieonderdelen worden geselecteerd. De selectie van apparaten zal zoveel mogelijk gebeuren met als doel lage onderhoudsintervallen, lage onderhoudskosten en lange levensduur. Tevens zullen zoveel mogelijk materialen geselecteerd worden die een lage belasting van het milieu hebben.

zonering

Op grond van de klimaatklassen is ervoor zorggedragen dat de ruimten met een onderling groot verschil in klimaat niet met een open verbinding naast elkaar zijn gelegen.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

omschrijving klimaatklassen

In een museum zijn over het algemeen de volgende klimaatklassen te onderscheiden

tabel 5 2 1 verschillende klimaatklassen

Klimaat	korte omschrijving		bezoekers
0 depotklimaat - alle depots	1x per 24 uur ventileren ¹⁾ RV = 48-55% + max variatie ²⁾ $T_{wi} = 16^{\circ}\text{C}/T_{zo} 20^{\circ}\text{C}$ ³⁾ $T_{max} = 25^{\circ}\text{C}$ (max 10 dagen)	continu	-
1 streng museumklimaat - expositiehallen	RV = 48-55% + max variatie ²⁾ $T_{wi} = 18^{\circ}\text{C}/T_{zo} = 22^{\circ}\text{C}$ ³⁾ $T_{max} = 25^{\circ}\text{C}$ (max 10 dagen)	continu	dag
2 museumklimaat gematigd - de Keyserzaal - prentenreserve - boekenmagazijn - restauratieatelier	RV = 40-60% $T_{wi} = 18^{\circ}\text{C}$ $T_{max} = 26^{\circ}\text{C}$	continu	dag kustuitleen middag/avond
3a werkruimten - vuile werkplaats - ateliers	$T_{zo} = \text{max } 200 \text{ weeguren}$ $T_{wi} = 18^{\circ}\text{C}$ RV = geen eisen	dag	dag
3b auditorium/restaurant - ontvangsthal - auditorium - restauratie - foyer	voldoende ventilatie $T_{wi} = 20^{\circ}\text{C}$ $T_{zo} = \text{max } 200 \text{ weeguren}$ RV = geen eisen	dag/avond	dag/avond
3c kantoor klimaat - kantoren - bibliotheek (leeszaal)	voldoende ventilatie $T_{wi} = 20^{\circ}\text{C}$ $T_{zo} = \text{max } 200 \text{ weeguren}$ RV = geen eisen	dag	dag

- 1) luchtsnelheid in de directe nabijheid van kunst maximaal 0,1 m/s
- 2) maximale schommeling 2% per uur en 3% per etmaal
- 3) maximale schommeling 2°C per uur en 3°C per etmaal

Opmerking hierbij is dat de vermelde eisen altijd van toepassing zijn voor collecties die ingeleend worden maar dat het klimaat voor de eigen collectie feitelijk de verantwoording van het museum is

Voor het masterplan van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten zijn op de plattegronden de verschillende klimaatklassen aangegeven

opmerkingen en aandachtspunten

algemeen

In onderstaande tekeningen zijn de vier verschillende klimaatklassen goed zichtbaar. Om de klimaten in de verschillende ruimten te waarborgen moet er een scheiding aangebracht worden tussen de verschillende klimaatklassen. Tussen twee verschillende klimaatklassen, met uitzondering van twee opeenvolgende klimaatklassen, dient een overgangsgebied (buffer) gecreeerd te worden.

de Keyserzaal

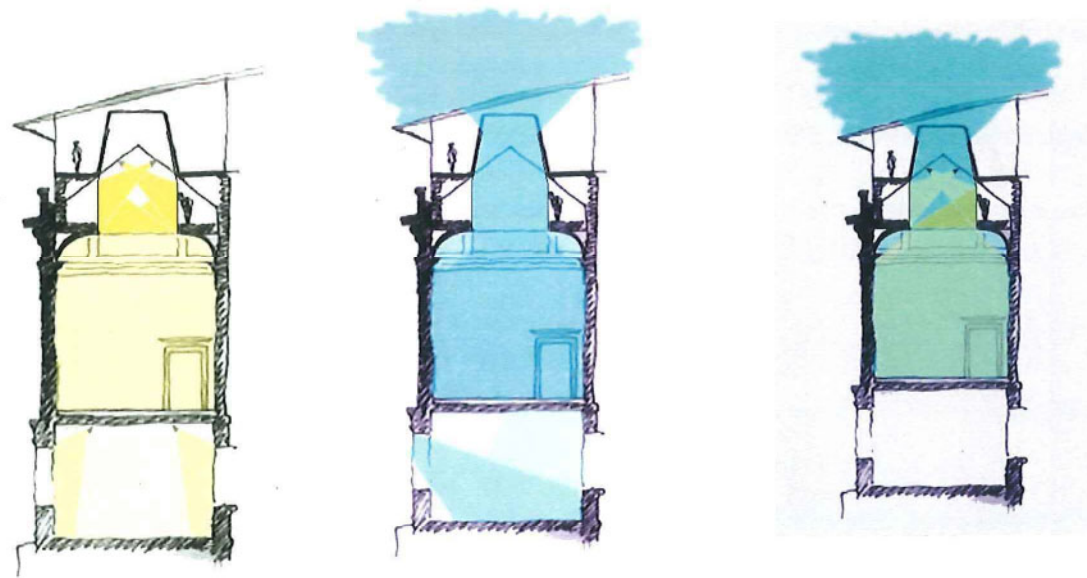
Voor het klimaat in de De Keyserzaal wordt een gematigd museumklimaat aangehouden. De kunstwerken die in deze zaal geplaatst gaan worden vragen eigenlijk om een streng museumklimaat, maar aangezien de De Keyserzaal een zeer monumentaal karakter heeft, is het installatietechnisch onmogelijk om een hoogwaardig museumklimaat te creëren zonder het monumentale karakter van de zaal aan te tasten. Door het creëren van een gematigd museumklimaat in de De Keyserzaal ontstaat er een bufferruimte, die gezien het grote verschil in klimatisering van de ontvangsthal en de museumruimten noodzakelijk is. Hierdoor zal het niet mogelijk zijn om ingeleende stukken in deze ruimte tentoon te stellen.

depots

In de oorspronkelijke binnentuinen worden de depots en de ruimten met een streng of gematigd museumklimaat gesitueerd.

loopbrug bibliotheek

Op de begane grond is een loopbrug gesitueerd die twee museumzalen met elkaar verbindt. Hierdoor heerst er op de loopbrug een hoogwaardig klimaat. Deze loopbrug loopt door de bibliotheek waar geen hoogwaardig klimaat heerst. Door de loopbrug bijvoorbeeld in een glazen koker te plaatsen wordt het strenge museumklimaat afgeschermd van het "gewone" klimaat dat in de bibliotheek heerst.

l i c h t

Het omgaan met licht in klassieke (classicistische) zalen dient beheerst en met toewijding te gebeuren. Uitgangspunt in die zalen is daglicht. Dit treedt toe via een velum of in lagere ruimten via raamopeningen.

Het velum in een klassieke zaal in een museum is een technisch instrument. Aan de zaalkant draagt het bij aan de classicistische orde van de zaal. Aan de bovenzijde gaat erachter 'state of the art' technologie schuil.

Het velum en alles wat daarboven zit dient er voor te zorgen dat er een schaduwloos licht valt op de wanden van de zaal waar de schilderijen zijn opgehangen. Het licht heeft een vertikaal (naar beneden gericht) karakter maar dient voldoende horizontaliteit te bezitten om de schilderijen voor de toeschouwer goed zichtbaar te maken.

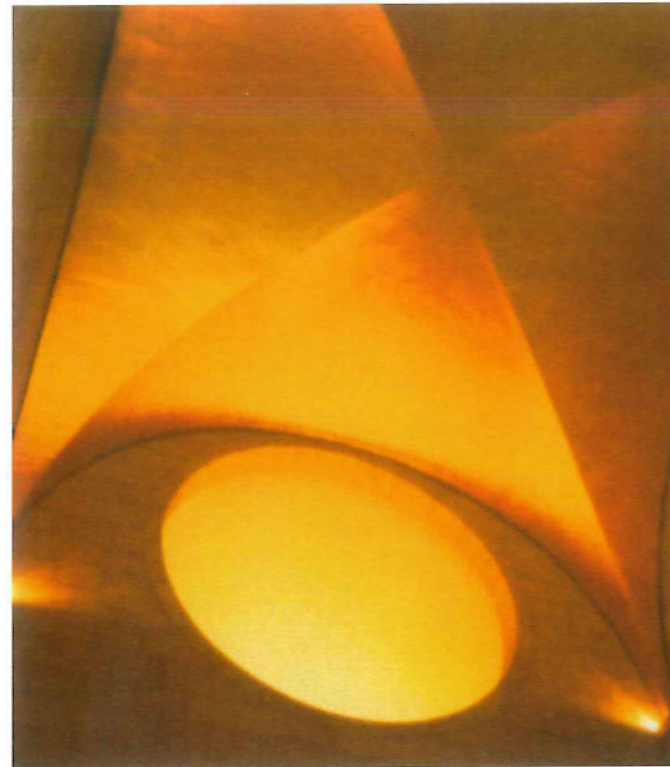
De verlichting kan een mengvorm zijn van daglicht en kunstlicht voor het geval het daglicht niet voldoende is of geheel afwezig door een weersgesteldheid of het vallen van de avond. Aan kunstlicht wordt de eis gesteld om het karakter van daglicht op het gebied van diffusiteit, lichtkleur en kleurweergave te benaderen.

Echter bij avondopenstelling kan een 'warmere' kleur bij dragen aan een bijzondere sfeer.

Wanneer het daglicht een te hoge lichtsterkte op de schilderijen geeft dient dit afgeschermd te worden zonder de karakteristiek ervan te beïnvloeden. De dynamiek van het daglicht, zoals bij wisselend bewolkt weer dient door het systeem niet volledig uitgebannen te worden. De technische apparatuur die hiervoor zorgt dient met een zekere tijdsvertraging en met een zekere vloeiende traagheid te functioneren.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

Wanneer licht via ramen in de wanden binnentreed is reflectie op de tegenoverliggende wand onvermijdbaar. Dit belemmert het zicht op de kunst op die wand wanneer deze een glimmend karakter heeft. Een matte of doffe structuur zal natuurlijk niet kunnen spiegelen. Aangezien vernislagen van schilderijen vaag glimmen is het niet aan te raden deze wanden voor de opstelling van schilderijen toe te passen. Driedimensionale voorwerpen zijn echter gebaat bij het sculpturaal werkende zijlicht, een glimmend effect kan daarbij juist de vormen prononceren. Een spel van licht en schaduw laat juist de structuur en plasticiteit van de beelden zien.

Bij ramen kan de lichthoeveelheid getemperd worden maar niet met de continuïteit die achter een velum geplaatst kan worden. Tenzij een high-tech systeem als in het L'institute du monde arabe' te Parijs is toegepast wordt geïnstalleerd. Veelal wordt gewerkt met filters op de ramen en natuurlijk kunnen door middel van doeken, gordijnen of andere middelen diverse vormen van gedeeltelijke tot gehele verduistering worden toegepast, geheel toegesneden op de tentoonstelling of het gebruik van de zaal.

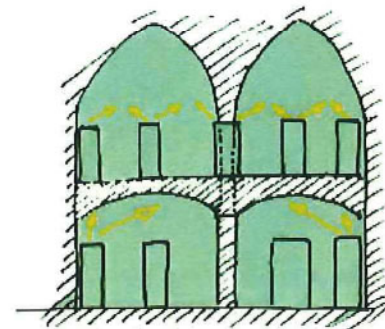
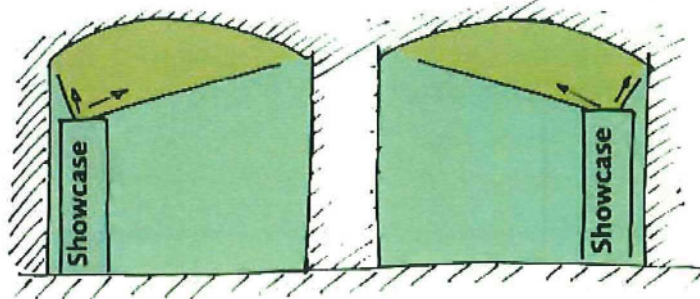
De mens oriënteert zich het best wanneer telkens een blik naar buiten geworpen kan worden. Hoe meer zalen zonder daglicht achtereen geschakeld worden hoe sterker de werking van kunstlicht de oriëntatie dient over te nemen. De richting en de sterkte van licht bepalen de ruimtelijkheid in de zalen waardoor het oriëntatiegevoel kan worden versterkt. Hier spreekt het licht ook aan op de beleving van aangenaamheid van de mens.

Tijdelijke tentoonstellingen bestaan vaak (voor een gedeelte) uit kunstvoorwerpen uit andere musea en bij de ter beschikkingstelling worden daaraan veelal conserveringseisen verbonden. Een tijdelijke tentoonstelling is ook vaak een bijzonderheid, ook wanneer de voorwerpen uit eigen collectie komen. Een onderwerp waarop speciale aandacht gevestigd wordt vraagt om het richten van de aandacht. Enscenering. Het bewerkstelligen van een bijzondere beleving.

Licht kan hier een bepalende factor spelen. Kunstlicht wel te verstaan. De lichthoeveelheid kan zorgvuldig worden afgemeten en het licht kan zo gericht zijn dat een dramatiek ontstaat die de aandacht richt op het onderwerp.

Om dat te kunnen bereiken zullen in de zalen waar tijdelijke tentoonstelling gepland worden uitgebreide voorzieningen voor het werken met kunstlicht cq. spots aangebracht te worden en het daglicht volkomen uitgesloten (ook tijdelijk). De grootst mogelijke flexibiliteit bij een zo sober mogelijk aangeklede ruimte waarbij de faciliteiten zonder moeite toe te passen zijn.

De gewelven van de kelderverdieping vragen een authentieke uitstraling. De monumentaliteit van de ruimte dient door het licht ondersteund te worden en niet tenietgedaan. Een effectieve sobere verlichting voldoet aan dit doel. Wanneer in deze ruimten tentoongesteld wordt dient de verlichting te worden geïntegreerd in de tentoonstellingsbouw. Op die manier worden de ruimtelijke en specifieke tentoonstellingsverlichting naast elkaar en elkaar aanvullend toegepast.

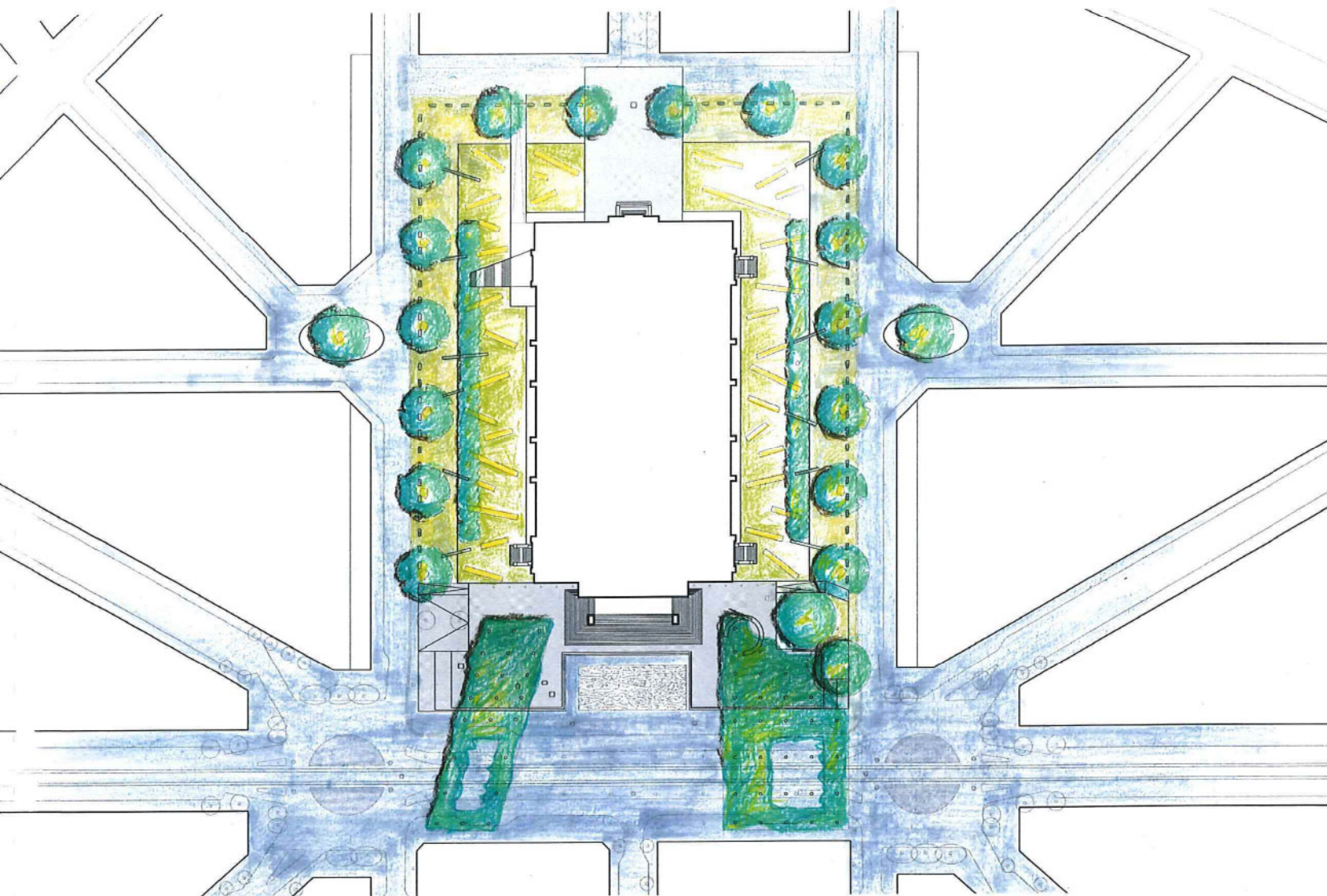
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

In het algemeen kan gezegd worden dat aan de verlichting in een museum bijzondere eisen gesteld worden. Het gaat om zien en daar moet zo goed mogelijk aan worden voldaan naast het beschermen van de kunstvoorwerpen tegen de schadelijke invloeden die de verlichting teweeg kan brengen. Door de lichthoeveelheid te beperken en de meest schadelijke straling in het UV gebied te filteren en door de warmte niet op de voorwerpen te richten of liefst in het geheel niet te veroorzaken wordt aan die voorwaarden voldaan.

Door de nieuwe vormgeving van het dak ontstaat de behoefte om opnieuw te kijken naar de manier waarop het licht door het dak naar binnen komt. In veel gevallen wordt de hoeveelheid licht die van boven de zalen in komt als te veel gezien. Daarmee is de weg geopend om naar een andere vorm van de lichtsluizen te kijken. Er wordt gedacht aan een taps toelopende constructie die in maat boven iets kleiner is dan het velum. De wanden zijn reflecterend (wit of spiegelend) waardoor alle licht opgevangen wordt door een kleinere trechter. Het 'diafragmeren' van de lichtopening heeft tot gevolg dat het licht minder diffuus wordt. Vergelijk met de scherptediepte bij het diafragmeren van een fototoestel. Er is echter voldoende ruimte in de lichtschacht om verschillende bewerkingen van het licht te doen waarmee de diffusiteit teruggewonnen wordt. Ook bestaat het diffuserende Okalux glas waarmee wij van plan zijn de velums uit te voeren.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

o m g e v i n g

'Een 21^e eeuwse buurtpark met 19^e eeuwse allure'.

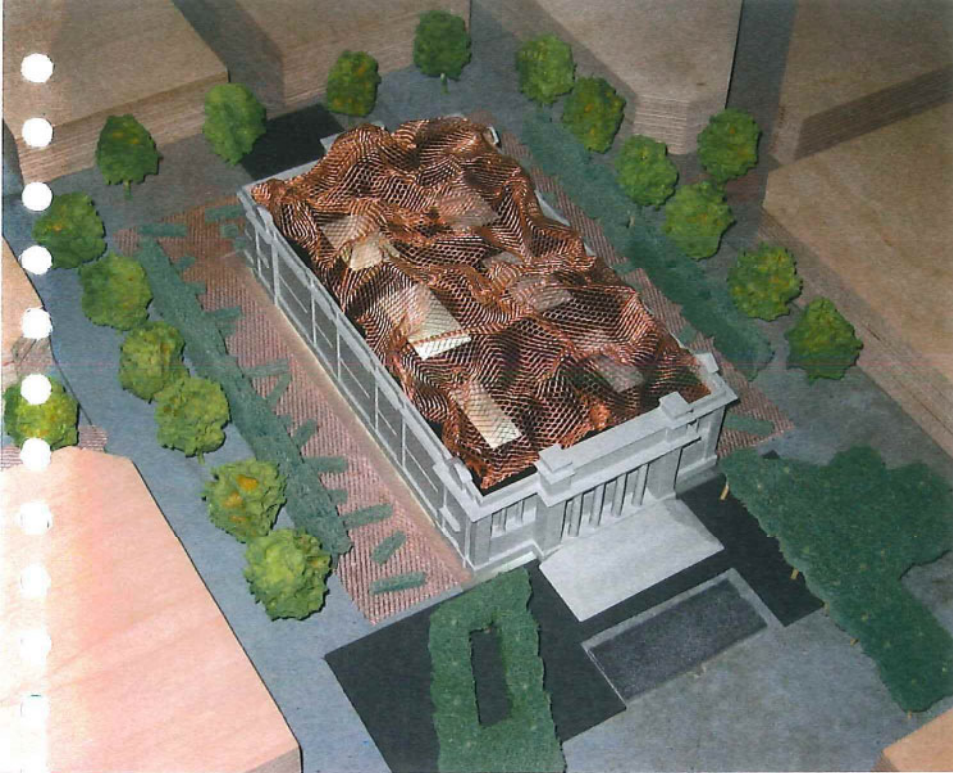
Het stadsdeel waarin de KMSKA zich bevindt heeft een grandeur en allure naar 19^e eeuwse Parijs voorbeeld. Boulevards met monumentale assen. Straten die als stralen zijn gericht op de trots van de natie, vereeuwigd in brons. Lange rijen bomen in het gelid.

Het KMSKA is op een prominente plek stevig verankerd in dit stelsel van statige alleëen. Met de recente herinrichting van het voorplein is de aansluiting van het KMSKA op de stad op een hedendaagse wijze vernieuwd. Met de vernieuwing van het KMSKA zelf zal de vernieuwing van de aansluiting met de buurt rond het gehele gebouw worden voltooid.

De nieuwe band met de buurt wordt minder afstandelijk. Het park opent zich voor de buurt. Het omsluitende hek maakt plaats voor uitnodigende zitblokken die het park en de straat op subtiële wijze geledend. De parkvloer van halfverharding heeft zijn dienst bewezen als ideale ondergrond voor flaneren en spel. In het ontwerp wordt deze vloer dan ook niet alleen gehandhaafd maar ook uitgebreid tot aan de rijweg, afgerond met een brede hardsteenkleurige band.

De huidige grasmat doet het monumentale KMSKA ruimtelijk goed uitkomen. In het ontwerp wordt het dan ook voortgezet tot vlak aan de gevel. Het gazon loopt licht hellend naar het bouwwerk en wordt beëindigd door een (onzichtbaar) keerwandje, waarin verlichtingsarmaturen zijn verwerkt die de gevels van onderen aanlichten. Door de smalle ruimte tussen gras en gevel en de verlichting komt het massieve gebouw wat

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

losser van de grond. Zowel overdag als 's avonds zal het KMSKA enigszins 'zweven'.

De hagen die nu nog het gazon en het gebouw inkaderen en daarmee afstand scheppen worden vervangen door een patroon van hagen haaks op de zijgevels. Deze geschoren taxushagen van verschillende hoogte doorbreken de lengterichting en nodigen uit, mede door de in het verlengde van hagen geplaatste monumentale parkbanken, om een plekje te vinden in het gras. De kamers die door de hagen ontstaan, lenen zich goed voor het plaatsen van beelden. Naast het herplaatsen van de beelden die al een plekje in het park hebben verworven kunnen ook nieuwe beelden een plek vinden. Daarbij zou vooral gedacht kunnen worden aan beelden die uitnodigen om aan te raken en op te spelen en die dat verdragen. Een feeërieke verlichting als hedendaags equivalent van de 19^e eeuwse gaslantaarn maakt dat verblijf en een rondwandeling ook 's avonds aangenaam en veilig is.

De achterzijde verdient het een tweede voorkant te worden. Niet voor niets via een monumentale straat georiënteerd op de Leien. De promenade van halfverharding en het gazon worden in dezelfde breedte aan de achterzijde voorgezet. Hiertoe wordt de straat versmald, die hierdoor ook geen plantenbakken meer nodig heeft. Het gazon en de promenade worden onderbroken door een oprit met allure van hetzelfde materiaal als het voorplein. Midden op de oprit behoudt het standbeeld ter ere van Antoon van Dijck zijn prominente plek in de as. De voor transport noodzakelijke doorsnijding aan de noordoostelijke zijde wordt ruimtelijk niet gearticuleerd.

De boombeplanting vormt vanzelf de ruimtelijk meest dominante inrichting. De kastanjerijen aan weerszijde van het gebouw hebben een omvang en leeftijd bereikt waardoor ze beeldbepalend en karakteristiek zijn geworden. Als cadeau van vorige generaties worden ze dan ook respectvol opgenomen in het nieuwe park. Om te voorkomen dat de kastanjes op termijn het park letterlijk en figuurlijk overschaduwen worden ze gekandelaberd.

De populierenzuilen die als ornamenten tussen de kastanjes en het museum staan zijn versleten en worden verwijderd. Bovendien ontrekken zij de gevels teveel aan het zicht. Nieuwe bomen worden toegevoegd langs de buitenrand. Op ruime onderlinge afstand geplaatste acacia's (*Robinia pseudo-acacia*) filteren met hun ijle bladerdek het licht en de vormen de trait-d'union tussen de straten rond het park en de promenade in het park. Aansluitend op het park verdienen de omliggende straten een face lift. De viersprongen aan weerszijden van het park worden bekroond met een klassiek plantsoen met een eigentijdse invulling; een ovaal bolgelegd gazon met een markante boom; *Paulownia tomentosa*. De straat die door de as naar de Leien loopt wordt geherprofileerd met bredere trottoirs waardoor ruimte ontstaat voor echte bomen ter vervanging van de gesnoeide bolesdoorns.

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

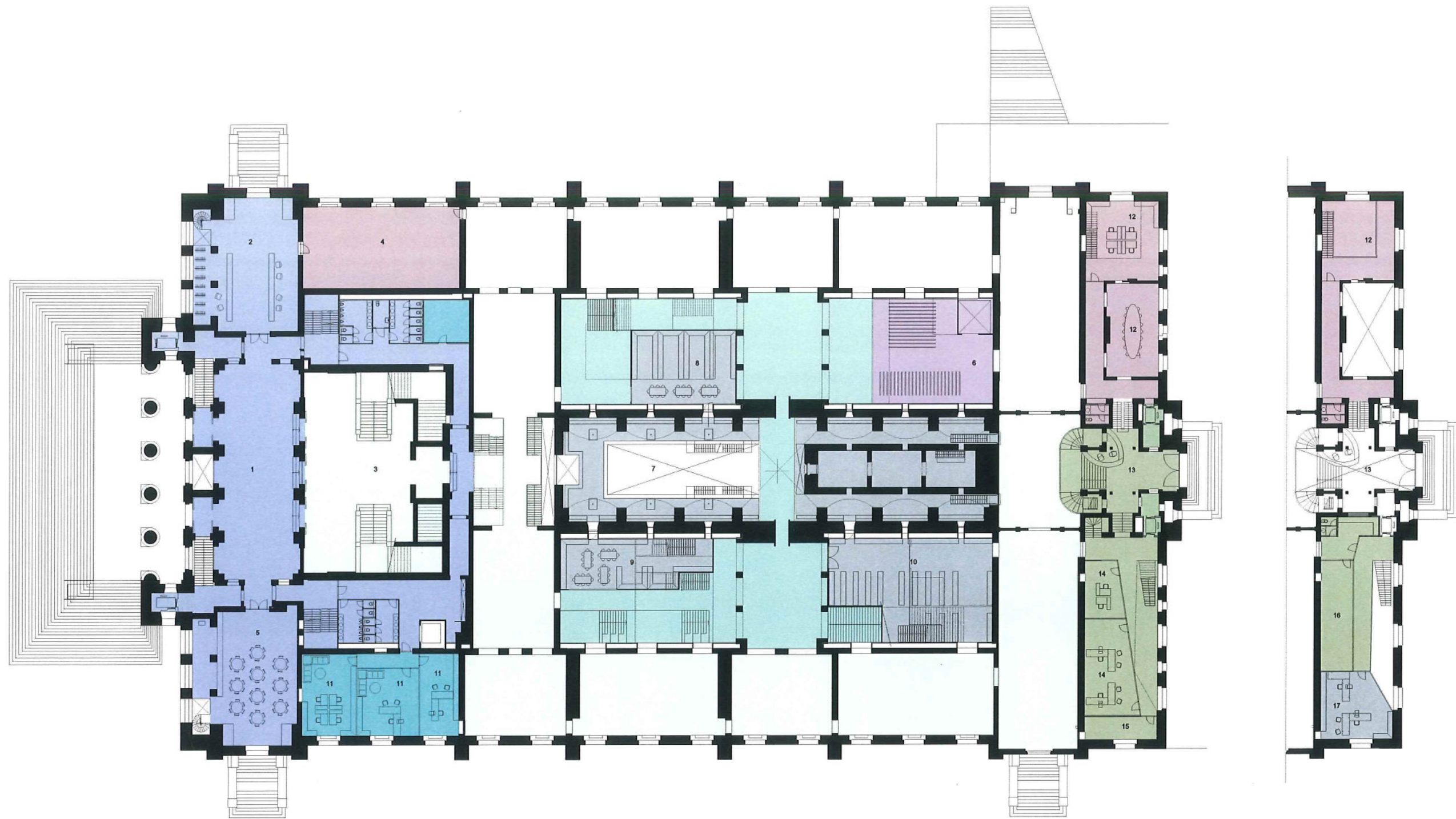
- tentoonstelling
- tentoonstelling nieuw
- infrastructuur
- bibliotheek, documentatie, archief
- publieksfuncties
- collectie behoud beheer
- publiekswerking
- collectie onderzoek
- directie en bedrijfsvoering
- onthaal, bewaking en veiligheid
- technische ruimte

Legenda ruimtenummering

- 1. auditorium
- 2. technische ruimte
- 3. balkon
- 4. foyer
- 5. café/ keuken
- 6. museumwinkel
- 7. bibliotheek
- 8. boekenmagazijn
- 9. werkplaats
- 10. laden en lossen
- 11. lokaal infrastructuur
- 12. magazijn infrastructuur
- 13. in- en uitpakruimte
- 14. kantoor beheer
- 15. noodatelier
- 16. depot copiïsten
- 17. raadpleegruimte
- 18. quarentaineruimte
- 19. stapelruimte kisten
- 20. lokalen CB&B
- 21. foyer suppoosten
- 22. fitnessruimte

begane grond

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

- tentoonstelling
- tentoonstelling nieuw
- infrastructuur
- bibliotheek, documentatie, archief
- publieksfuncties
- collectie behoud beheer
- publiekswerking
- collectie onderzoek
- directie en bedrijfsvoering
- onthaal, bewaking en veiligheid
- technische ruimte

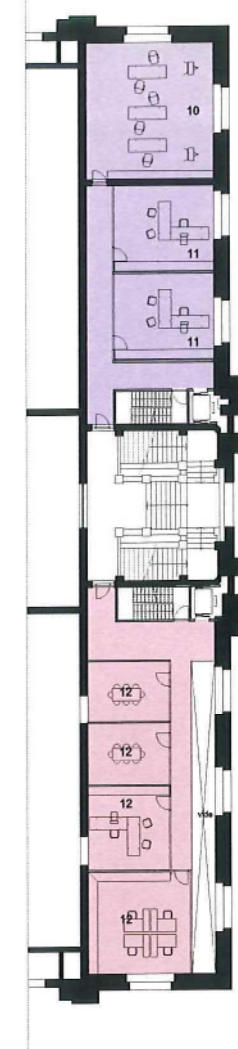
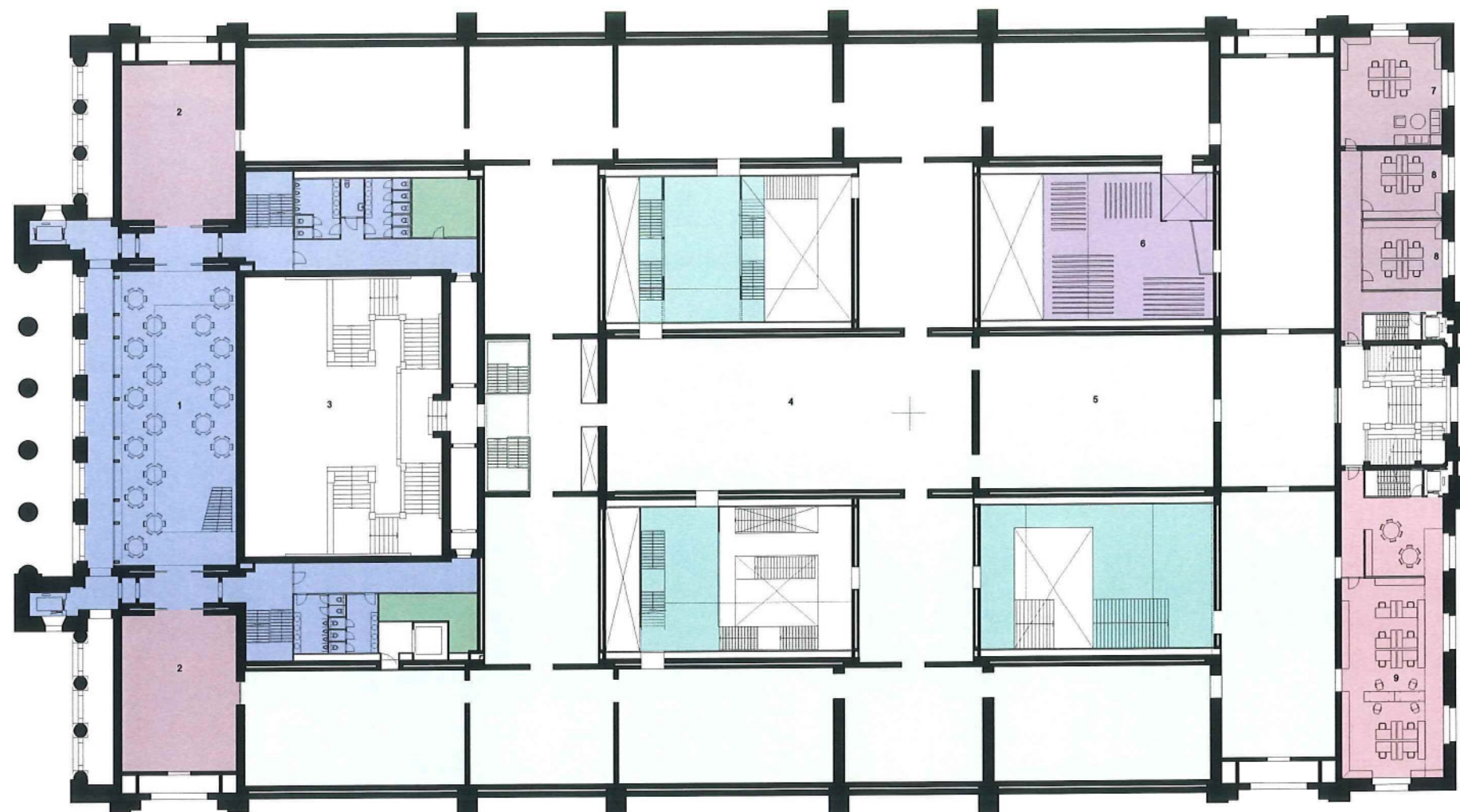
eerste verdieping

Legenda ruimtenummering

1. ontvangsthal
2. infobalie/kassa/audiogids/vestiaire
3. De Keyserzaal
4. jeugdatelier
5. café
6. stockeersilo
7. bibliotheek
8. tijdschriften
9. VCKD
10. prentenreserve
11. lokaal infrastructuur
12. lokaal publiekswerwing
13. onthaal
14. lokaal beveiliging
15. EHBO personeel
16. controlekamer
17. I&D

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

- tentoonstelling
- tentoonstelling nieuw
- infrastructuur
- bibliotheek, documentatie, archief
- publieksfuncties
- collectie behoud beheer
- publiekswerking
- collectie onderzoek
- directie en bedrijfsvoering
- onthaal, bewaking en veiligheid
- technische ruimte

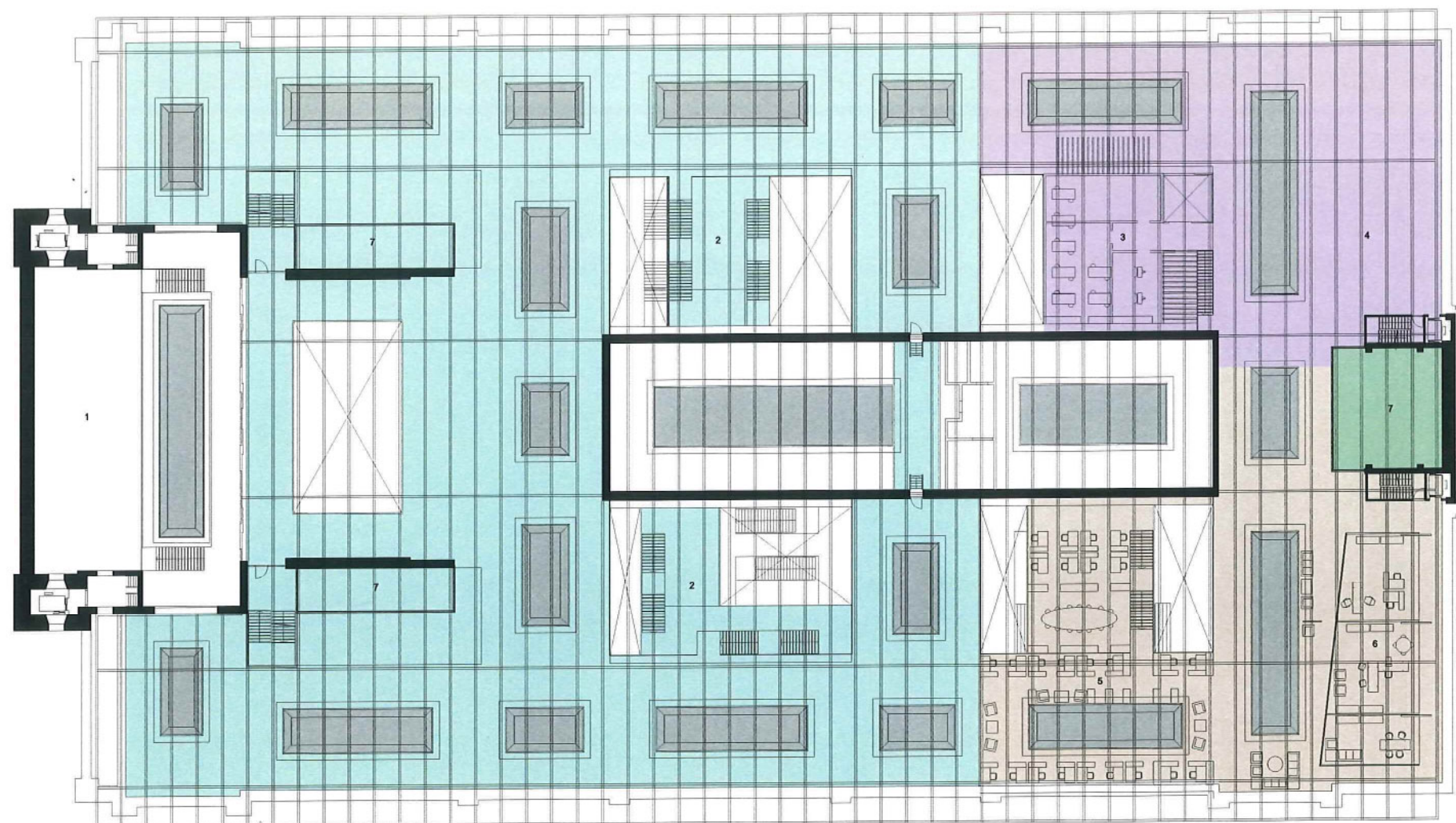

- Legenda ruimtenummering
1. salon van de vrienden
 2. cursusruimte
 3. De Keyserzaal
 4. Rubenszaal
 5. Jordaens en Van Dijkzaal
 6. stockeersilo
 7. lokaal communicatie
 8. lokaal presentatie
 9. vorsingsatelier en co.
 10. fotostudio
 11. kantoren restaurateurs
 12. lokalen collectie onderzoek

tweede verdieping

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

nieuw licht op 't zuid

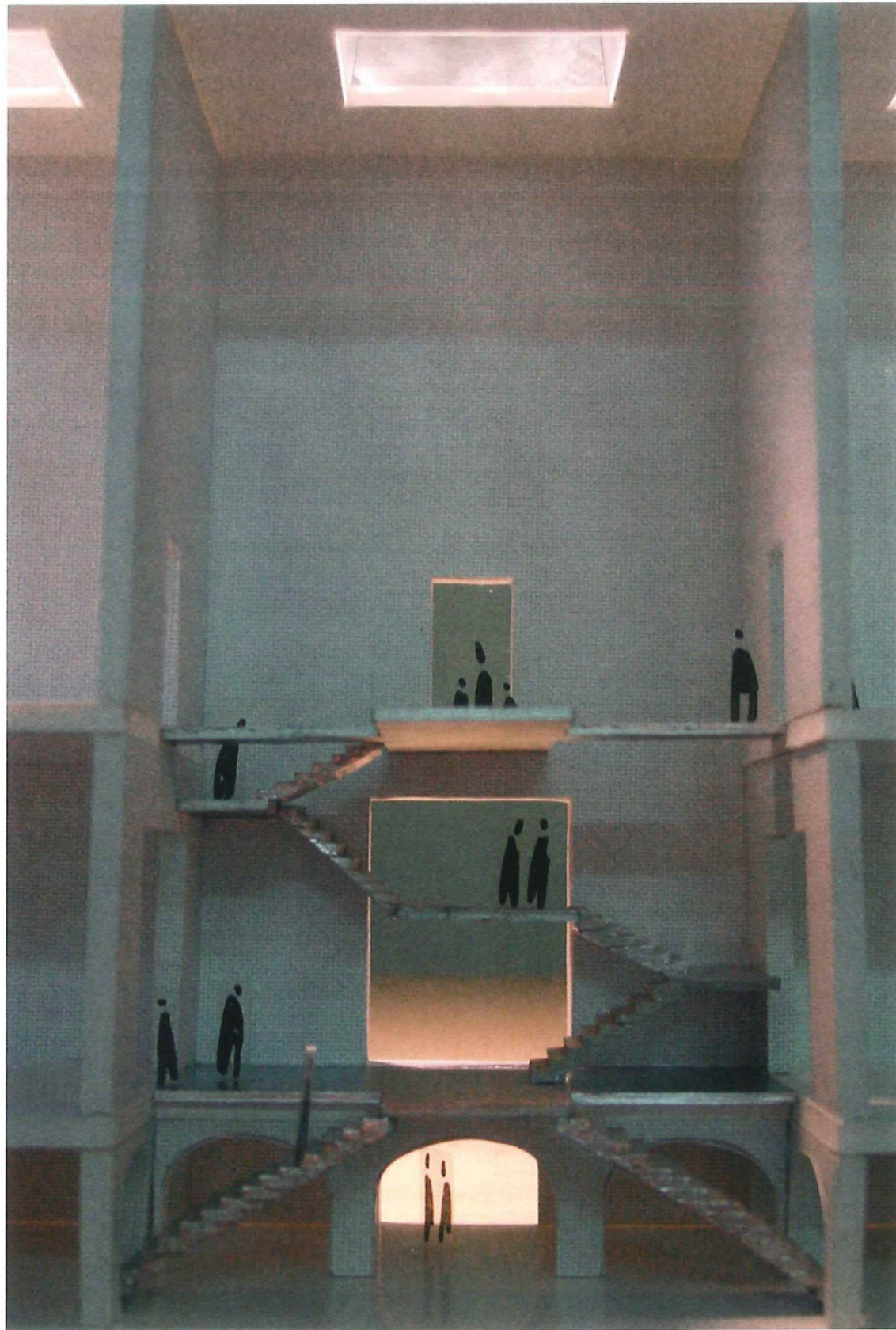
- tentoonstelling
- tentoonstelling nieuw
- infrastructuur
- bibliotheek, documentatie, archief
- publieksfuncties
- collectie behoud beheer
- publiekswerking
- collectie onderzoek
- directie en bedrijfsvoering
- onthaal, bewaking en veiligheid
- technische ruimte

Legenda ruimtenummering

- 1. dakterras
- 2. tentoonstellingsruimte
- 3. restauratie atelier
- 4. schrijnwerkerij
- 5. kantoren bedrijfsvoering, financiën en personeel
- 6. kantoren algemeen directie
- 7. technische ruimte

dakverdieping

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

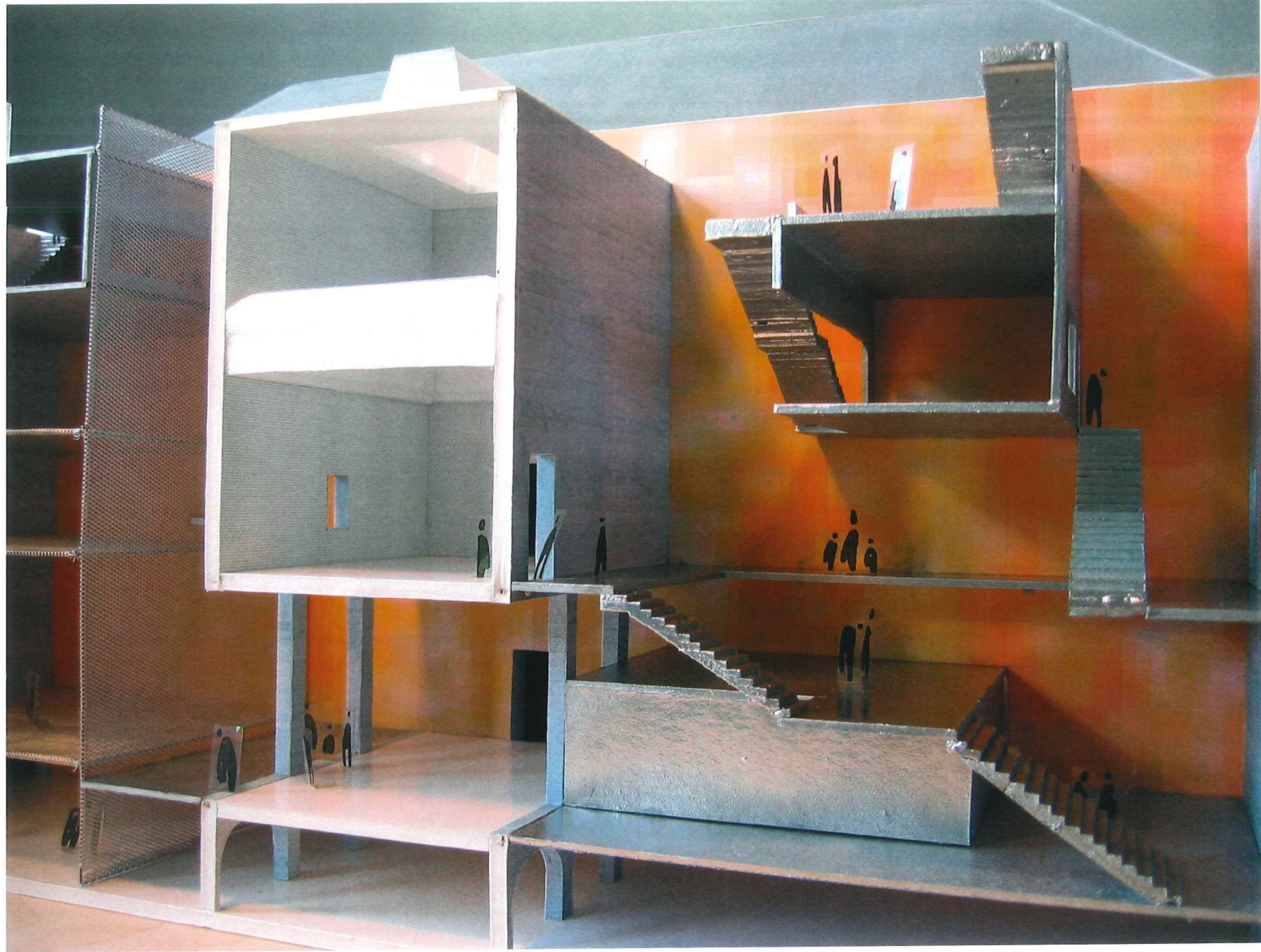

Verdeelprint tussen Rubens en de Kerker

het depot in zicht — open wereld

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

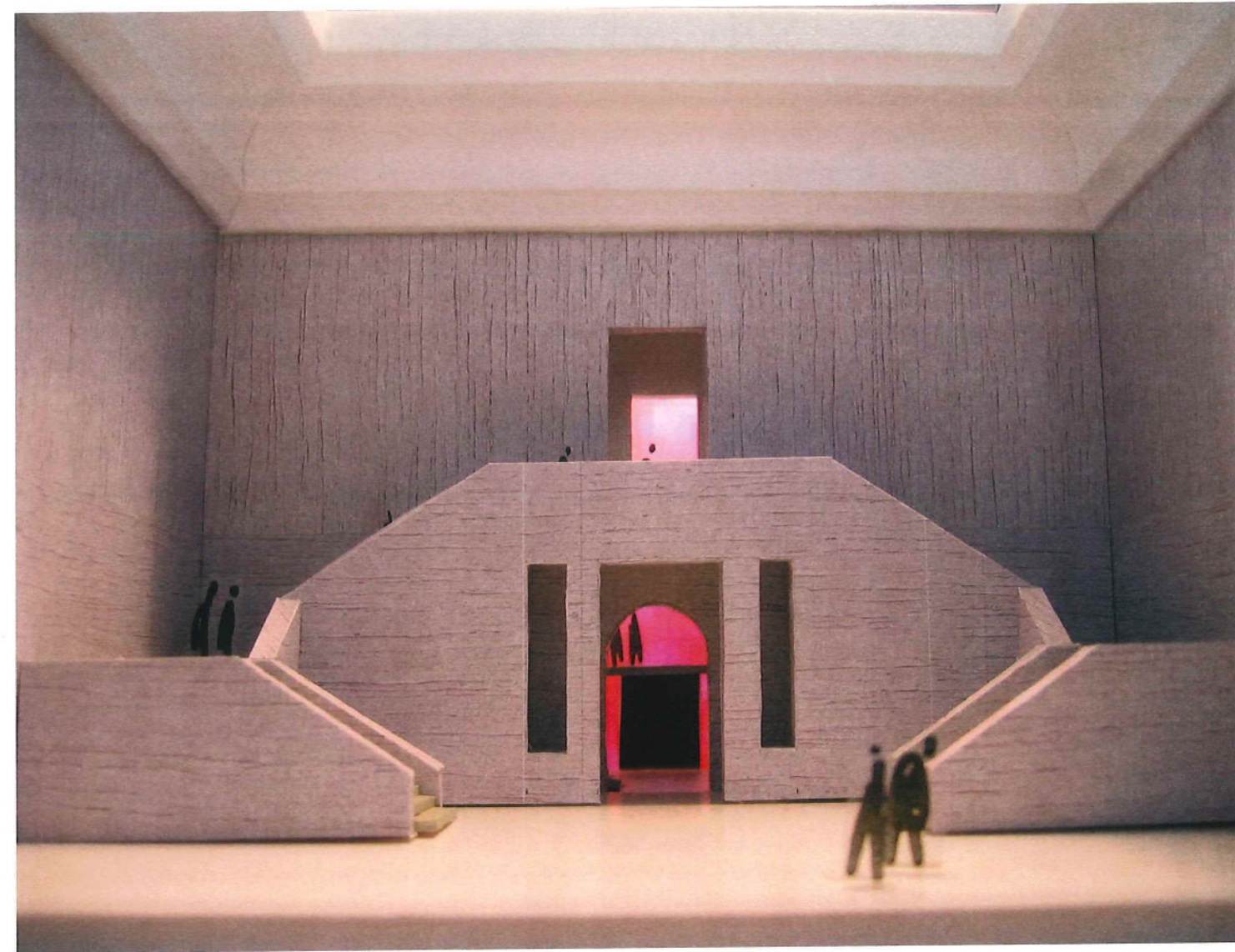

de trinite is voelbaar in het gehele museum

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

een nieuwe wereld rondom bestaand

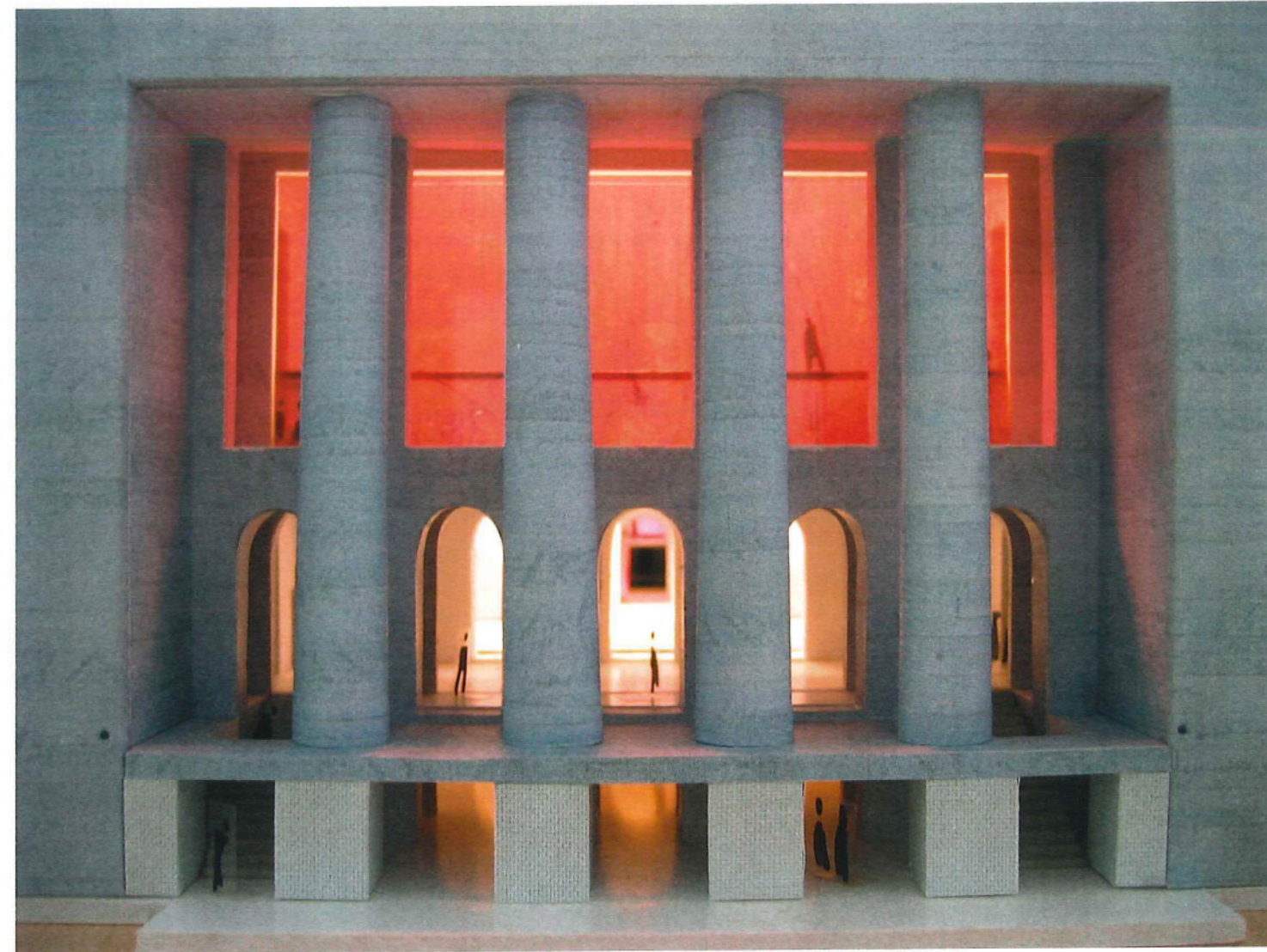

achter de Keynotezaal schijnt het licht

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

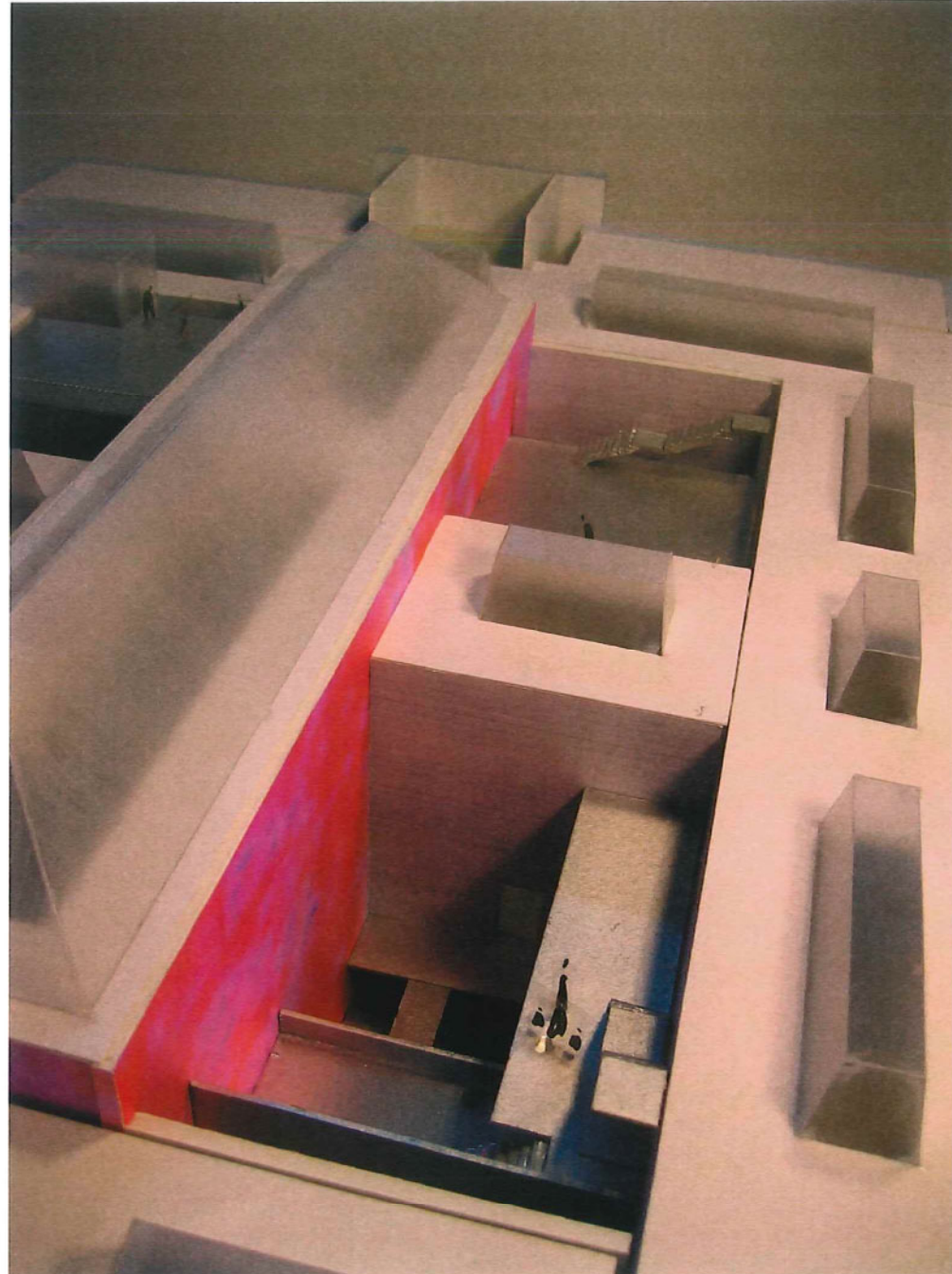
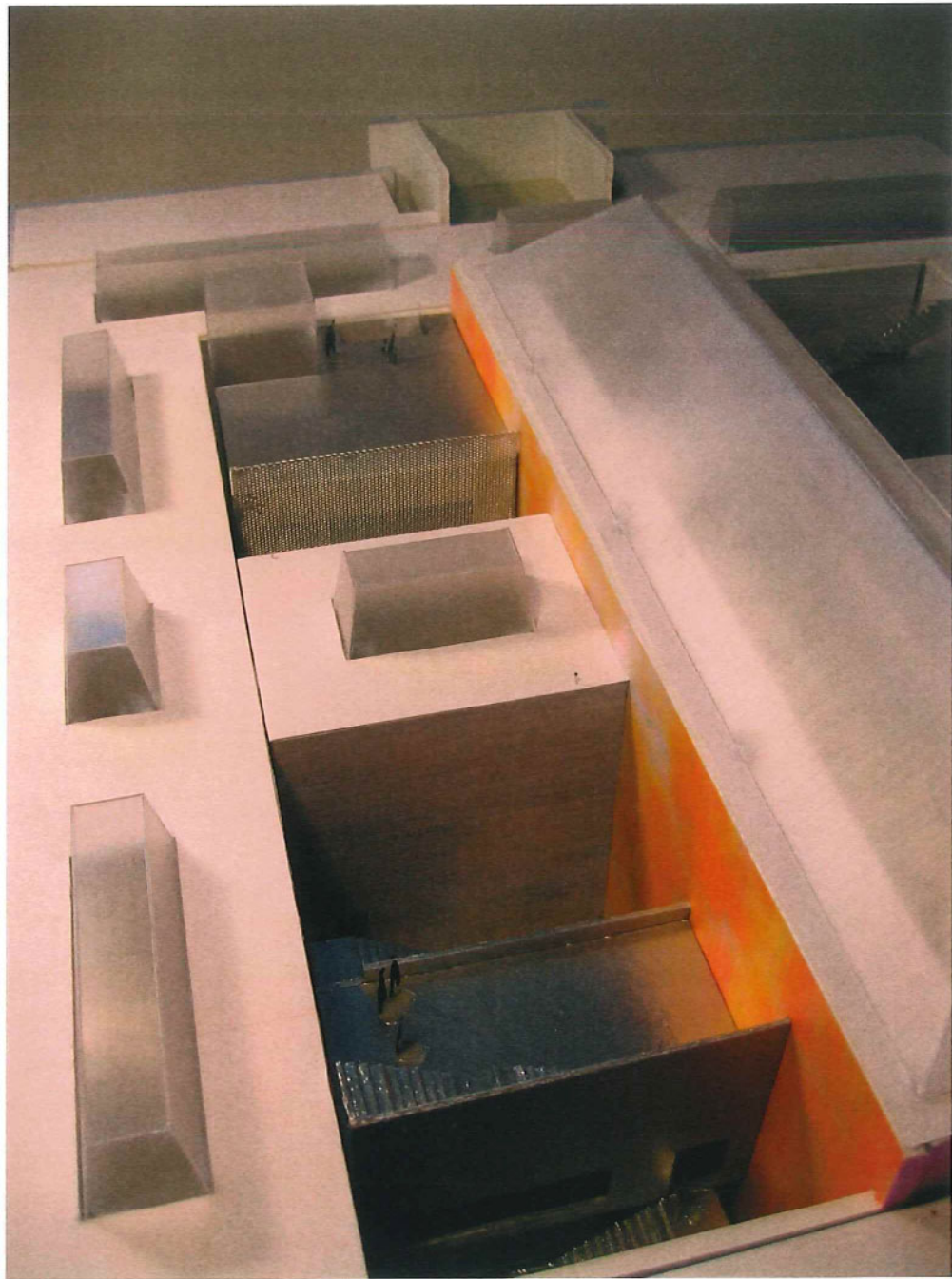

een stapeling van 3 expositievloeren

het licht schijnt achter de kolonnade

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

vanaf het beloopbaar dak kijkt u in cours

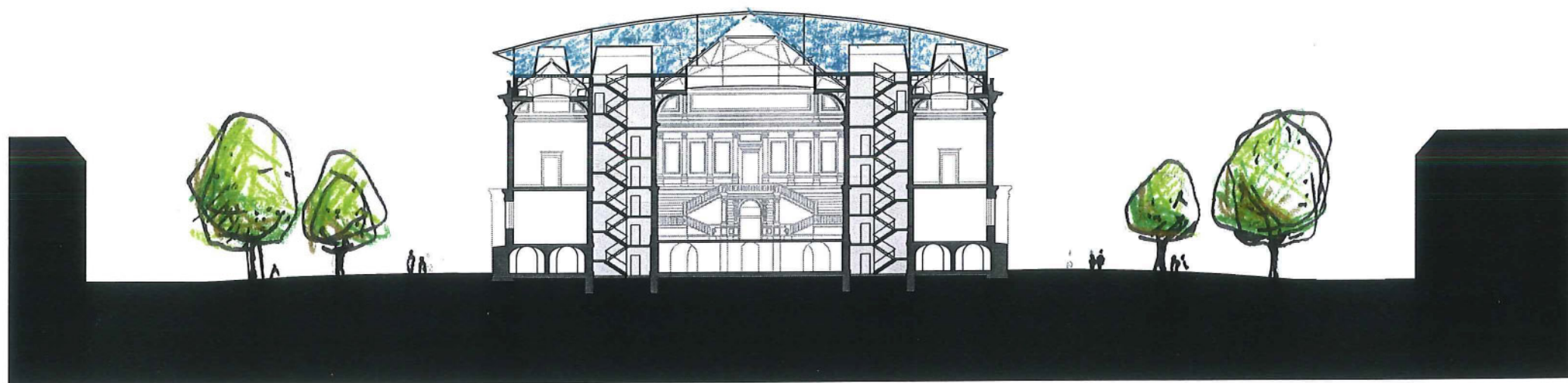
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

nieuw licht op 't zuid

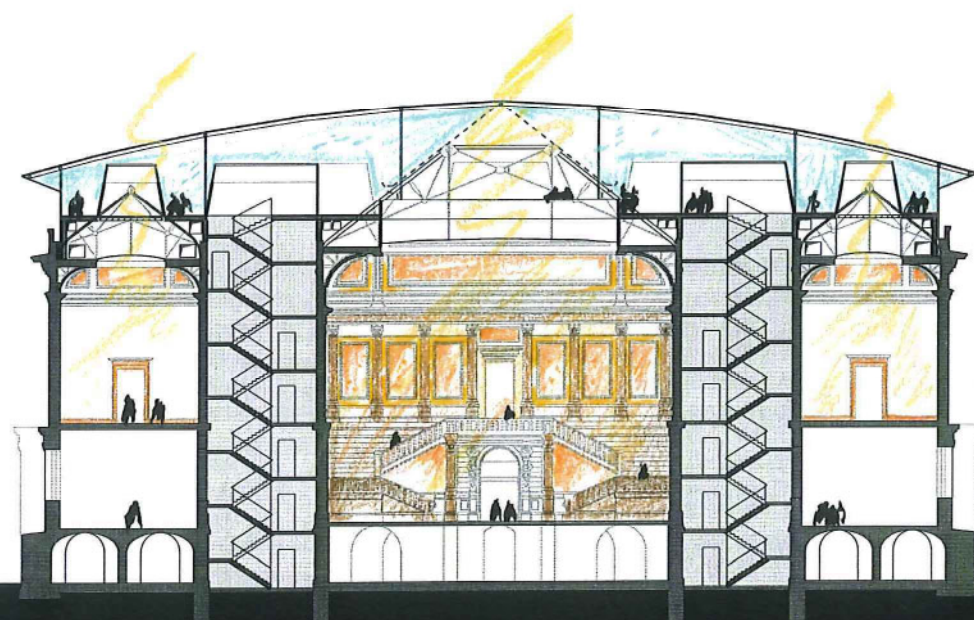

deprt - lichtstraat - zaal - woon

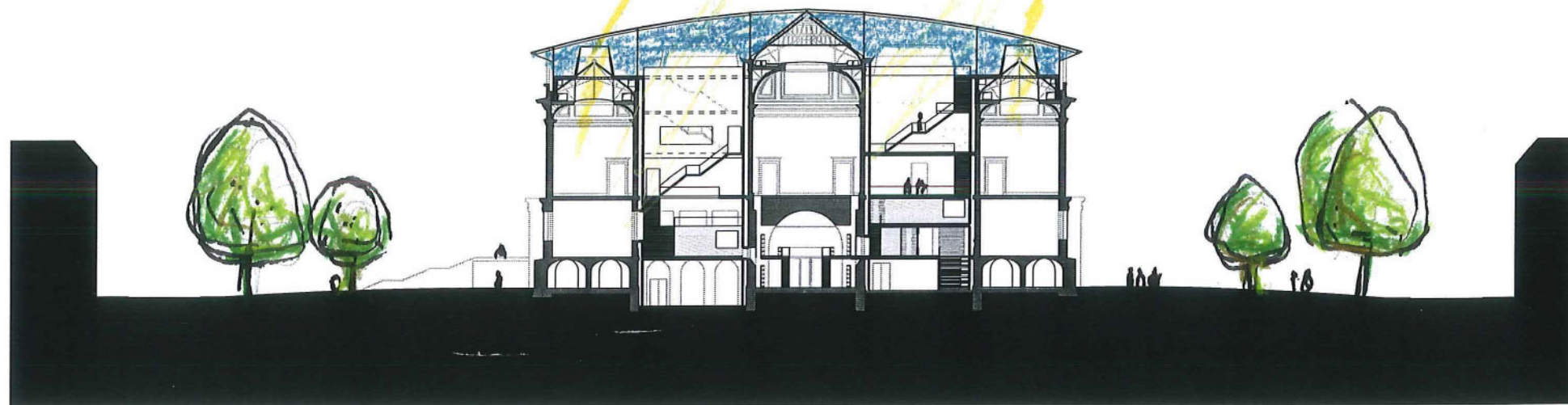
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

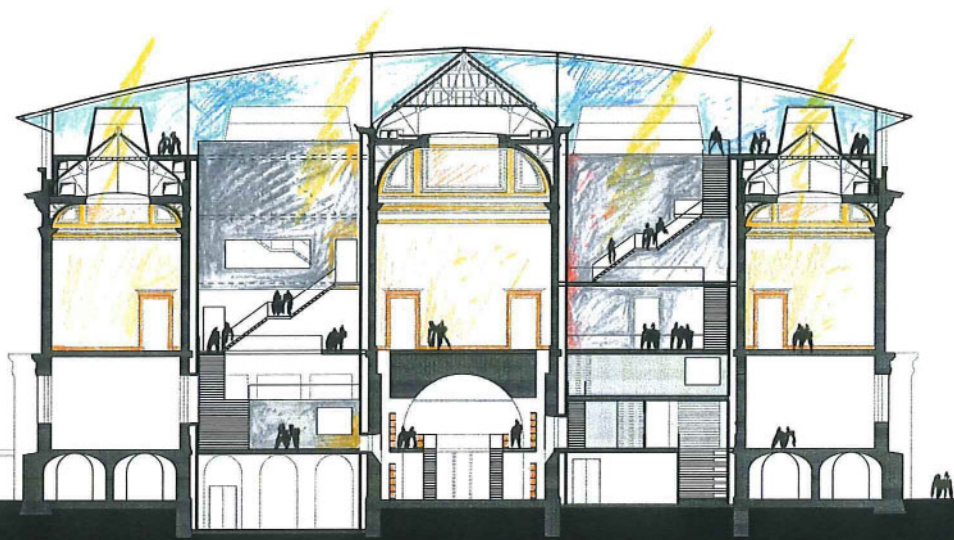
DWARSDOORSNEDE DE KEYSERZAAL

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

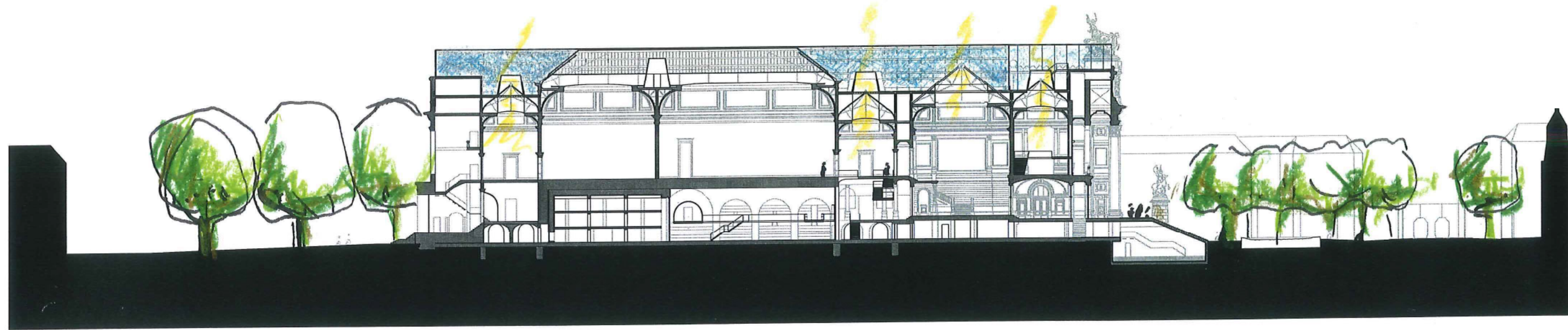

DWARSDOORSNEDE RUBENSZAAL

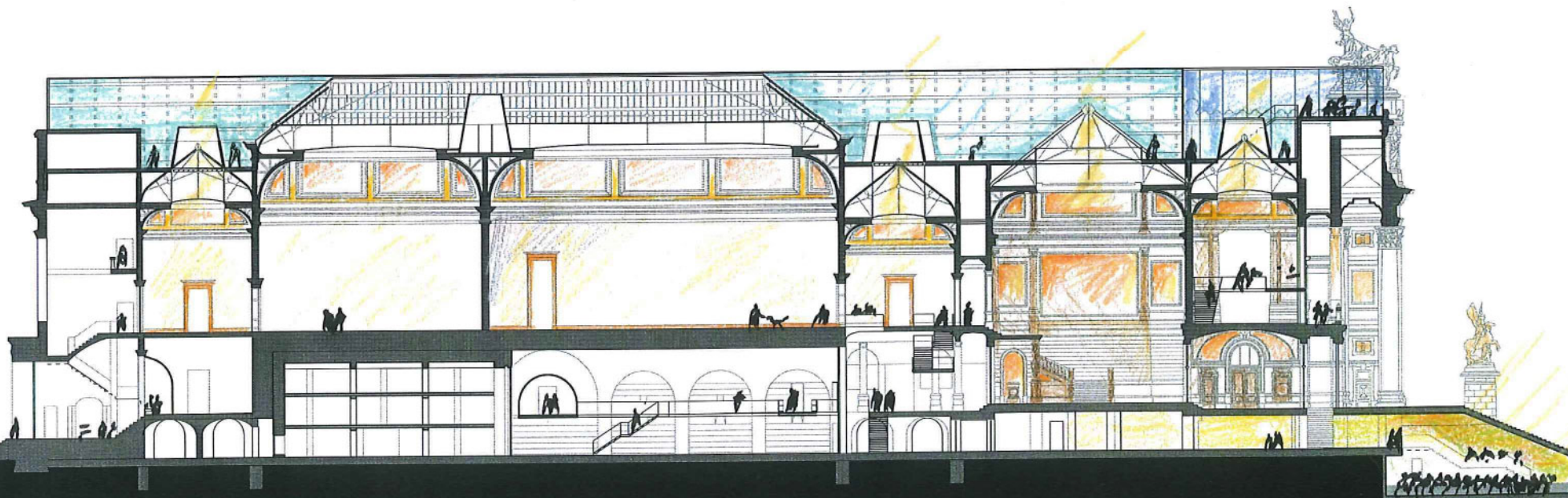

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

nieuw licht op 't zuid

LANGSDOORSNEDE MIDDENAS

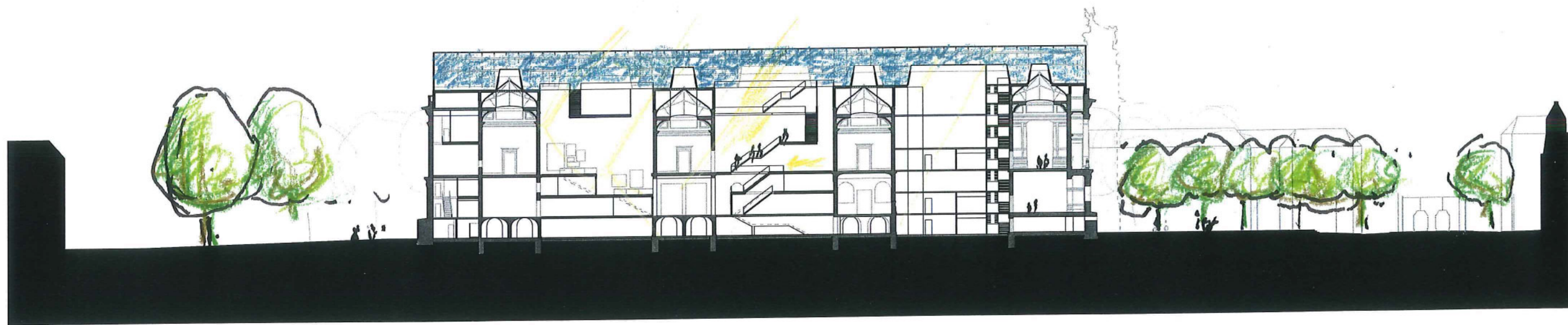
JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

nieuw licht op 't zuid

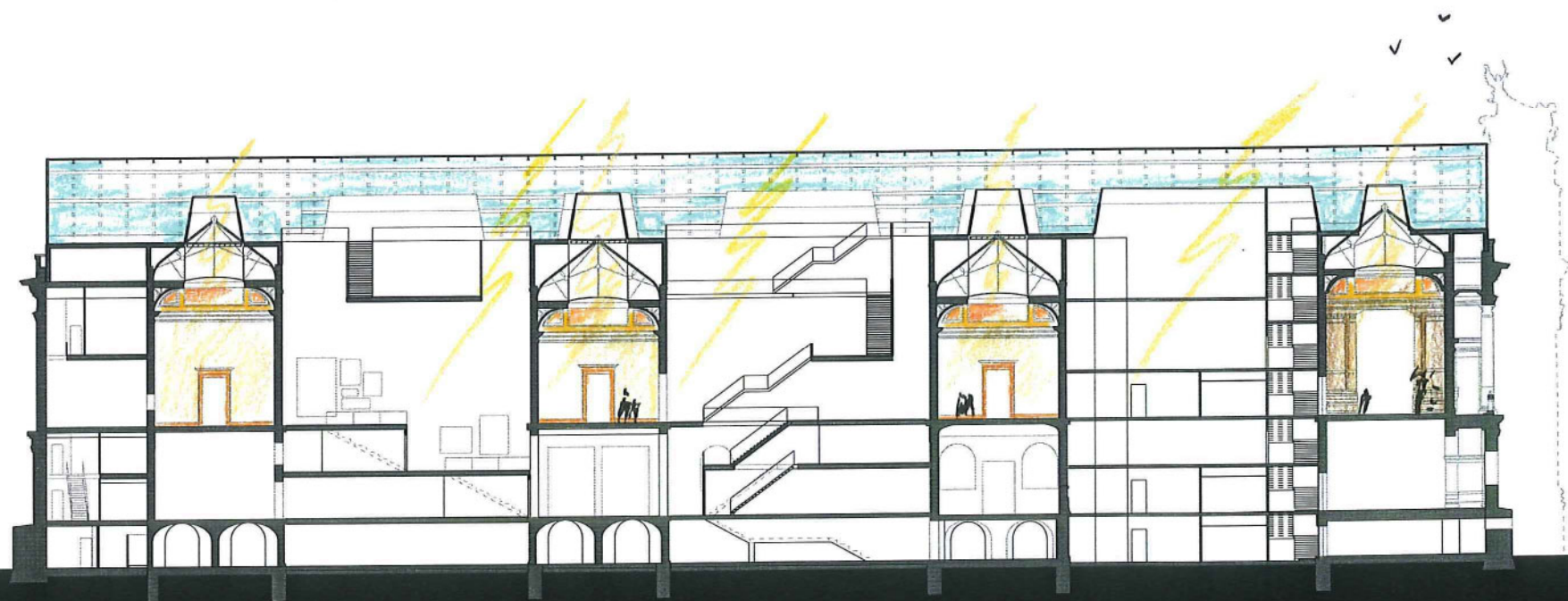

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

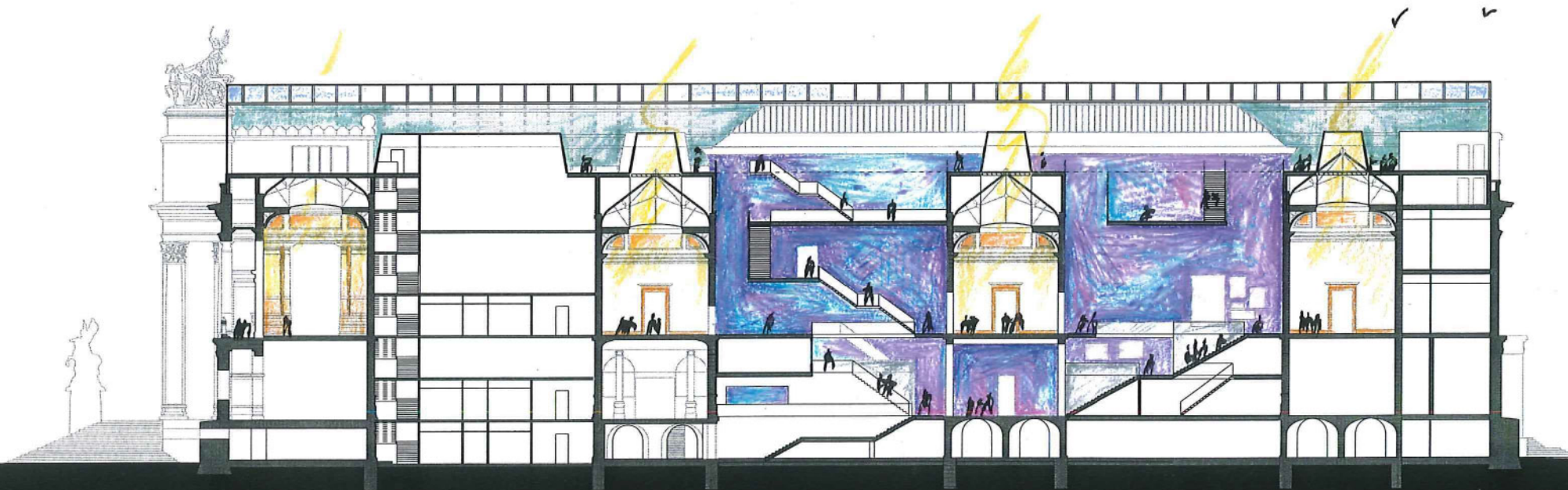
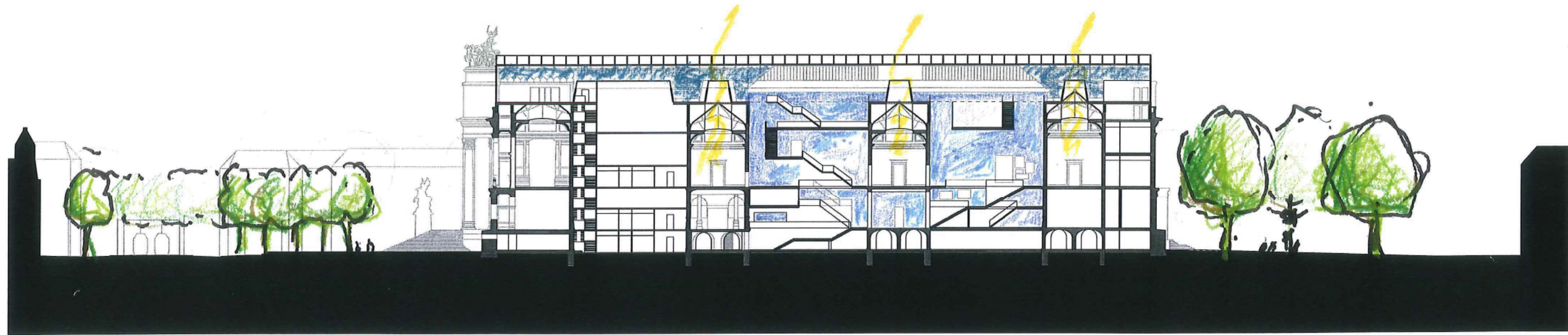
nieuw licht op 't zuid

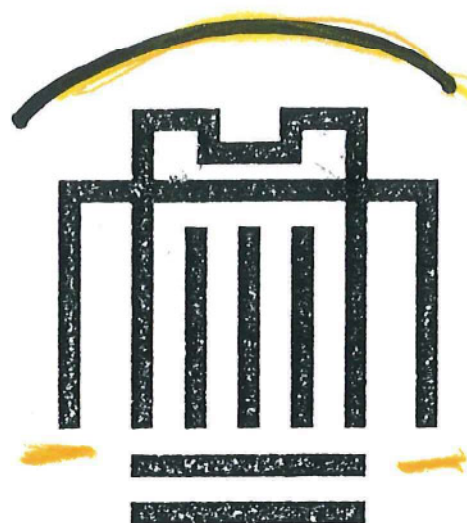
← →
LANGSDOORSNEDF ZUIDM FLIGE!

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

KONINKLIJK
MUSEUM VOOR
SCHONE KUNSTEN
ANTWERPEN

LOGO

nieuwe

logo!

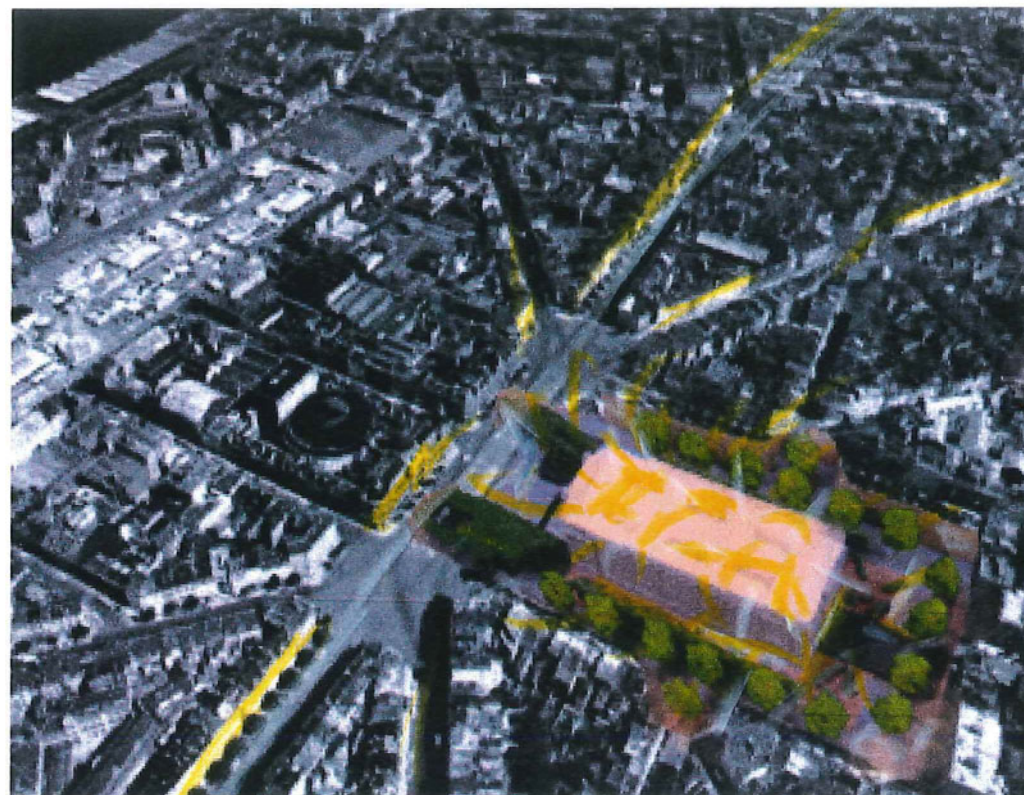
Jeanne Dekkers
Architectuur
Postbus 3001
2601 DA Delft

aanbeveling

Het masterplan 'een nieuw licht op 't Zuid' geeft aan dat realisatie van hét KMSA van de 21e eeuw binnen de muren van het bestaande gebouw is te realiseren. Door het leegmaken van de koeren en het toevoegen van het dak wordt het bestaande gebouw in een nieuw licht geplaatst, dat haar uitstraling op heel Antwerpen en daarbuiten zal geven.

Het logo is op eenvoudige wijze bijgesteld!

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR

c o l o f o n

Jeanne Dekkers Architectuur

Postbus 3001

2601 DA DELFT

T +31 (0) 15 – 215 29 69

F +31 (0) 15 – 215 29 60

E info@jeannedekkers.nl

19 november 2003

Ontwerpteam:

Jeanne Dekkers

Eindhoven

Frank Segaar

Marco Villares

Robert Verrijt

Annemarie Swemmer

Arnold van Ouwerkerk

Ryanne Harpenslager

Rogier Dikker

Helga Snel

Adviseurs:

Installaties

Constructie

Verlichting

Landschap

Nelissen ingenieursbureau bv,

ABT bouwtechniek, Delft

Henk van der Geest, Amsterdam

Ben Kuipers, Delft

JEANNE DEKKERS
ARCHITECTUUR